

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

**Навчально-науковий інститут економіки і управління
Кафедра маркетингу**

«До захисту в ЕК»

Директор ННІ ЕіУ

_____ Олег ШЕРЕМЕТ
(підпис) (ім'я та прізвище)

«___» _____ 2024 р.

«До захисту допущено»

Завідувач кафедри маркетингу

_____ Ольга ПЕТУХОВА
(підпис) (ім'я та прізвище)

«___» _____ 2024 р.

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ БАКАЛАВРА**
зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
освітньо-професійної програми «Підприємництво, торгівля та біржова
діяльність»
на тему: «Управління прибутковістю підприємства»

Виконав: здобувач 4 курсу, групи ТП-4-13

Гузь Антон Олександрович

(прізвище, ім'я та по батькові повністю)

_____ (підпис)

Керівник Закревська Людмила Миколаївна

(прізвище, ім'я та по батькові повністю)

_____ (підпис)

Рецензент Олена ДРАГАН

(ім'я та прізвище)

_____ (підпис)

Я як здобувач Національного університету харчових технологій розумію і підтримую політику університету з академічної доброчесності. Я не надавав і не одержував недозволеної допомоги під час підготовки цієї роботи. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

Здобувач _____ (підпис)

Київ - 2024р.

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Навчально-науковий інститут економіки і управління

Кафедра маркетингу

Освітній ступінь бакалавр

Спеціальність 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Освітньо-професійна програма «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

Ольга ПЕТУХОВА

“29” лютого 2024 року

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧА

Гузя Антона Олександровича

(прізвище, ім'я, по-батькові здобувача)

1. Тема роботи: Управління прибутковістю підприємства

керівник роботи Закревська Л.М., к.е.н., доцент кафедри маркетингу

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом вищого навчального закладу від 19.12.2023 р. № 1004-КС

2. Строк подання здобувачем роботи 31.05.2024 року

3. Вихідні дані до роботи: Закони України та законодавчі акти, прийняті Верховною Радою, постанови Кабінету Міністрів України з питань економічного розвитку; інструкції органів виконавчої влади; рекомендовані літературні джерела та методичні посібники, галузеві видання; бухгалтерська і статистична звітність підприємства.

4. Зміст пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) Вступ. Розділ 1. Теоретико-методичні аспекти дослідження прибутковості діяльності підприємства. Розділ 2. Дослідження прибутковості діяльності ПрАТ «Лантманнен Акса». Розділ 3. Розроблення пропозицій щодо підвищення прибутковості діяльності ПрАТ «Лантманнен Акса». Список використаної літератури. Додатки.

5. Перелік графічного матеріалу. Основні показники діяльності ПрАТ «Лантманнен Акса» за 2022-2023 рр. Структура асортименту продукції ПрАТ «Лантманнен Акса» в 2023 році за товарними групами. Склад доходів ПрАТ «Лантманнен Акса» у 2022-2023 рр.. Структура доходів ПрАТ «Лантманнен Акса» в 2022 і 2023 роках. Склад витрат ПрАТ «Лантманнен Акса» у 2022-2023 рр. Структура витрат ПрАТ «Лантманнен Акса» в 2022 і 2023 роках. Показники рентабельності ПрАТ «Лантманнен Акса» у 2022-2023 рр. Витрати на участь в міжнародній виставці. Очікувані результати від проведення заходу. Вплив запропонованого заходу на основні показники діяльності ПрАТ „Лантманнен Акса”.

Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

б. Дата видачі завдання 15.01.2024 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№	Назва етапів виконання кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Складання плану роботи, опрацювання літературних джерел.	03.01.2024 - 16.01.2024	Виконано
2.	Обґрунтування актуальності теми, написання вступу	17.01.2024 - 30.02.2024	Виконано
3.	Робота над розділом 1: «Теоретико-методичні аспекти дослідження прибутковості діяльності підприємства»	01.03.2024- 20.03.2024	Виконано
4.	Робота над розділом 2: «Дослідження прибутковості діяльності ПрАТ «Лантманнен Акса»	21.03.2024 - 11.04.2024	Виконано
5.	Робота над розділом 3: «Розроблення пропозицій щодо підвищення прибутковості діяльності ПрАТ «Лантманнен Акса»	12.04.2024 - 01.05.2024	Виконано
6.	Висновки. Список використаної літератури	02.05.2024- 09.05.2024	Виконано
7.	Оформлення роботи	16.05.2024- 25.05.2024	Виконано

Здобувач _____ Антон ГУЗЬ
(підпис) (імя та прізвище)

Керівник роботи _____ Людмила ЗАКРЕВСЬКА
(підпис) (імя та прізвище)

АНОТАЦІЯ

Кваліфікаційна робота на тему: «Управління прибутковістю підприємства».

У кваліфікаційній роботі досліджено сутність та класифікація прибутку підприємства, визначено особливості управління прибутковістю підприємства, проаналізовано методичні підходи до оцінювання прибутковості діяльності підприємства.

В другому розділі кваліфікаційної роботи охарактеризовано господарську діяльність ПрАТ «Лантманнен Акса», проаналізовано прибутковість його діяльності.

Розроблено пропозиції для підвищення прибутковості діяльності ПрАТ «Лантманнен Акса». Зокрема, запропоновано взяти участь у міжнародній виставці. Визначено вплив запропонованого заходу на основні показники його роботи.

Ключові слова: прибуток, прибутковість, фінансові результати, управління прибутковістю.

ABSTRACT

Qualification work on the topic: "Management of enterprise profitability".

In the qualification work, the essence and classification of the company's profit was investigated, the features of the company's profitability management were determined, and methodical approaches to evaluating the profitability of the company's activities were analyzed.

In the second section of the qualification work, the economic activity of PJSC "Lantmannen Aksa" is characterized, the profitability of its activity is analyzed.

Proposals have been developed to increase the profitability of Lantmannen Aksa PJSC. In particular, it is suggested to take part in an international exhibition. The impact of the proposed measure on the main indicators of its work is determined.

Keywords: profit, profitability, financial results, profitability management.

ЗМІСТ

	Стор.
Вступ.....	5
Розділ 1. Теоретико-методичні аспекти дослідження прибутковості діяльності підприємства	8
1.1. Сутність та класифікація прибутку підприємства	8
1.2. Особливості управління прибутковістю підприємства.....	16
1.3. Методичні підходи до оцінювання прибутковості діяльності підприємства	21
Розділ 2. Дослідження прибутковості діяльності ПрАТ «Лантманнен Акса».....	25
2.1. Загальна характеристика підприємства.....	25
2.2. Оцінювання прибутковості діяльності ПрАТ «Лантманнен Акса».....	34
Розділ 3. Розроблення пропозицій щодо підвищення прибутковості діяльності ПрАТ «Лантманнен Акса».....	42
3.1. Напрями підвищення прибутковості діяльності ПрАТ «Лантманнен Акса».....	42
3.2. Обґрунтування доцільності участі в міжнародній виставці SIAL для підвищення прибутковості діяльності ПрАТ «Лантманнен Акса».....	44
3.3. Вплив запропонованого заходу на показники роботи ПрАТ «Лантманнен Акса».....	49
Висновки.....	52
Список використаної літератури.....	56
Додатки.....	60

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. В сучасних умовах господарювання вітчизняні підприємства стикаються з ключовим завданням - забезпечити функціонування та досягнення позитивних результатів в умовах політичної нестабільності, високої інфляції, економічної кризи, високої конкуренції на ринках збуту та значного ризику втрати прибутку.

Прибуток є основним елементом фінансового забезпечення підприємств. Він відображає ефективність їх господарської діяльності та фінансові можливості, визначає рівень фінансової стабільності країни та сприяє підвищенню добробуту населення.

Однак, крім негативного впливу зовнішніх факторів, багато підприємств стикаються з проблемою недосконалої або взагалі відсутньої системи управління процесом формування прибутку, що заважає вирішенню завдань виживання, забезпечення фінансової стабільності та підвищення прибутковості в майбутньому. Тому першочерговим завданням для підприємства є вивчення проблем, що перешкоджають зростанню прибутковості. Розв'язання цих проблем може покращити матеріально-технічне забезпечення виробничого процесу, підвищити якість продукції через залучення інвестицій у технологічне оновлення та інновації, розширити масштаби діяльності, а також зміцнити конкурентні позиції на ринку.

Це викликає потребу у детальному вивченні питань, пов'язаних із підвищенням прибутковості діяльності підприємства, що й стало основою для вибору теми кваліфікаційної роботи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням теоретичних і практичних засад процесу управління прибутковістю в економіці займалось широке коло як зарубіжних, так і вітчизняних вчених-економістів.

Зокрема, теоретичним основам визначення економічної сутності прибутку присвячені наукові праці А. Сміта, Д. Рікардо, К. Маркса, Й. Шумпетера, П. Самуельсона, Е. Чемберлена та ін.

Розвитку окремих положень теорії прибутку в цілому та прибутковості підприємств присвячено роботи таких вітчизняних вчених, як І. А. Бланка, В. І. Блонської, А. М. Герасимовича, У. Я. Груздевича, О. М. Тридіда, С. С. Стецюка, А. В. Череп, М. Ф. Огійчука, О. В. Олійника, О. О. Юшкевича та ін.

Однак, із зміною умов розвитку економіки та функціонування бізнесу виникають нові проблеми та можливості. Це, у свою чергу, вимагає проведення додаткових досліджень і перегляду факторів, що визначають зростання прибутковості підприємства.

Метою кваліфікаційної роботи є розробка науково-обґрунтованих методичних та практичних рекомендацій, спрямованих на зростання прибутковості діяльності підприємства.

Для досягнення поставленої мети в роботі сформульовано і вирішено наступні завдання:

- досліджено сутність та класифікацію прибутку підприємства;
- визначено особливості управління прибутковістю підприємства;
- проаналізовано методичні підходи до оцінювання прибутковості діяльності підприємства;
- охарактеризовано діяльність ПрАТ «Лантманнен Акса»;
- проаналізовано прибутковість діяльності ПрАТ «Лантманнен Акса»;
- обґрунтовано заходи для підвищення прибутковості діяльності ПрАТ «Лантманнен Акса».

Об'єктом дослідження є процес управління прибутковістю діяльності підприємства.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних та прикладних питань, які виникають в процесі управління прибутковістю діяльності підприємства.

Методи дослідження. В процесі дослідження були використані традиційні способи економічного аналізу, а саме: наукового узагальнення (при визначенні сутності процесів та систематизації її складових); порівняння (при зіставленні показників у динаміці); групування (при класифікації); графічний

(при дослідженні динаміки і структури); синтез (для дослідження окремих сторін об'єкта, виявлення певних понять); індукція (для одержання загальних висновків на основі окремих фактів); дедукція (одержання часткових висновків на основі знання певних загальних положень); математичної статистики (при обробці статистичних даних за звітний період).

Також застосовувалась обробка матеріалів з використанням сучасних комп'ютерних технологій, зокрема, пакету прикладних програм Microsoft Office.

Інформаційною базою дослідження є закони України, постанови Кабінету Міністрів України; дані Державної служби статистики України, статистичної звітності й аналітичних обстежень результатів діяльності ПрАТ «Лантманнен Акса».

Практичне значення отриманих результатів. Сформульовані та обґрунтовані положення, висновки та рекомендації щодо зростання прибутковості діяльності можуть бути практично використані на ПрАТ «Лантманнен Акса».

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Загальний обсяг роботи становить 62 сторінки основного тексту. Робота містить 14 таблиць, 4 рисунки та 1 додаток. Список джерел нараховує 37 найменування.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРИБУТКОВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Сутність та класифікація прибутку підприємства

В умовах ринкової економіки прибуток виступає найважливішою та основною рушійною силою. Він є головною метою діяльності підприємців та відіграє ключову роль, відображаючи різноманітні економічні взаємозв'язки у процесі відтворення, що забезпечує сталий розвиток підприємства.

Економічну сутність прибутку вивчали економісти ще з давніх часів. Починаючи з XVI-XVII століть, вони намагалися зрозуміти природу цієї категорії та її джерела. З розвитком економічної теорії трактування прибутку постійно змінювалися та ставали складнішими.

Прибуток – це найважливіша фінансова категорія, яка відображає позитивний фінансовий результат господарської діяльності підприємства та характеризує ефективність виробництва. Сума отриманого прибутку свідчить про обсяг і якість виробленої продукції, питому вагу собівартості у виробленому продукті (наданій послугі). Прибуток виступає джерелом забезпечення внутрішньогосподарських потреб підприємств, а також джерелом формування бюджетів країни різних рівнів [10]. Прибуток має важливу роль і значення для підприємства в умовах ринкової економіки. Він є основним спонукальним мотивом будь-якого виду бізнесу, головною кінцевою метою підприємницької діяльності, а також виступає базою економічного розвитку держави в цілому.

Можливість держави успішно виконувати покладені на неї функції і здійснювати намічені програми розвитку економіки дає механізм перерозподілу прибутку підприємства через податкову систему. Також, він виступає критерієм ефективності діяльності суб'єкта господарювання і є постійно відтворюваним джерелом формування фінансових ресурсів

підприємства, чим вище рівень прибутку підприємства, тим менше його потреба у залученні фінансових коштів із зовнішніх джерел і вище рівень самофінансування його розвитку. Останнє є важливим критерієм фінансової стійкості підприємства. Прибуток виступає головним джерелом зростання ринкової вартості підприємства [14, с. 146].

На сучасному етапі розвитку вітчизняної економічної думки серед науковців немає єдиного ставлення до концептуальних основ природи та утворення прибутку. Проблематика прибутку як наукової категорії міститься у тому, що насамперед в економіці немає єдиного чіткого підходу щодо з'ясування сутності, механізму утворення та першоджерел прибутку.

Тобто головна проблема на даний час полягає в неузгодженні наукових трактувань як самого прибутку, так і механізму його формування.

Розглянемо основні погляди вітчизняних учених на проблематику сутності прибутку в сучасних умовах.

В економічній енциклопедії подається наступне визначення прибутку: “Прибуток – це перевищення доходів від продажу товарів і послуг над витратами на виробництво і продаж цих товарів; узагальнюючий показник фінансових результатів господарської діяльності; визначається як різниця між виручкою від реалізації продукту господарської діяльності і сумою витрат факторів виробництва на цю діяльність у грошовому виразі” [20].

На думку С.В. Мочерного прибуток, це перетворена форма додаткової вартості, що виражає відносини економічної власності між найманими працівниками та капіталістами щодо створення та реалізації додаткової вартості [10, с.78].

В.В. Буряковський вважає, що прибуток – це грошове вираження основної частини грошових накопичень, що створюється підприємствами будь-якої форми власності [18, с.14].

Е.О. Кузнецов визначає прибуток як дохід підприємця: “Підприємницька діяльність, як фактор виробництва, приносить також дохід в особливій формі – у формі підприємницького доходу. Поняття

підприємницького доходу тісно пов'язане з поняттям прибутку підприємства, тому що саме завдяки організаторським здібностям підприємця, його вмінню визначити напрям діяльності, ризикувати, управляти виробництвом, стає можливим одержання прибутку” [23, с.87].

О.О. Стражев відзначає, що прибуток – це реалізована частина чистого доходу, створеного додатковою працею. Значення прибутку, на його думку, полягає в тому, що, з одного боку, він підвищує економічну зацікавленість його працівників у найефективнішому використанні ресурсів, адже прибуток – основне джерело виробничого й соціального розвитку підприємства, а з іншого – він слугує найважливішим джерелом формування державного бюджету. Таким чином, у зростанні обсягу прибутку зацікавлені як підприємства, так і держава [25, с.301].

І.О. Бланк та Н.М. Селезньова розглядають прибуток як чистий дохід підприємця на вкладений капітал, виражений у грошовій формі, який характеризує його винагороду за ризик здійснення підприємницької діяльності і являє собою різницю між сукупним доходом та сукупними витратами у процесі здійснення цієї діяльності [27].

О.О. Кисельова та М.М Чепуріна так визначають категорію прибутку: “Прибуток звичайно виражають як різницю між валовим доходом та валовими витратами. Відповідно до економічної теорії, до економічних витрат має входити вартість послуг усіх факторів виробництва, незалежно від того, чи купуються вони на ринку, чи є власністю фірми. Будь-які витрати, а значить і витрати виробництва, мають розглядатися з погляду цінності альтернативних можливостей, якими доводиться жертвувати” [36, с.5].

О.О. Задоя розглядає прибуток у формі частини витрат і у формі додаткового доходу як результат його ефективнішої діяльності у певній галузі [35, с.85]. А.С. Паламарчук визначає прибуток як синтетичний показник, який якісно і кількісно оцінює діяльність фірми, Г.П. Журавльова вважає, що джерело прибутку – новаторська творча діяльність підприємця [21, с.147].

На думку Г.Б. Поляка прибуток – це «кінцевий фінансовий результат діяльності підприємства; визначається як різниця між виторгом і витратами» [23, с. 58].

Г. П. Журавльова вважає, що джерело прибутку – новаторська творча діяльність підприємця [34]. О.С. Філімоненков розглядає прибуток як частину чистого доходу, одну з його форм [32]. А.С. Паламарчук дає наступне визначення прибутку: «Прибуток – це дохід фірми, що виступає у виді приросту вкладеного капіталу. Прибуток є синтетичним показником, що якісно і кількісно оцінює діяльність фірми, характеризує її оточення, зовнішні зв'язки. Прагнення до одержання прибутку, з одного боку, зумовлюється і регулюється ринком, але, з іншого боку, воно стримує чи обмежує ринкову конкуренцію» [31].

О.І. Волков досліджує поняття «прибуток» з точки зору основного джерела фінансових ресурсів підприємства, пов'язаного з одержанням валового доходу. Кінцевий фінансовий результат (прибуток чи збиток) складається із фінансового результату від реалізації продукції (робіт, послуг), основних засобів та іншого майна підприємства і доходів від позареалізаційних операцій, зменшених на суму витрат на ці операції [28, с.74].

Під економічним прибутком заведено розуміти різницю між загальним виторгом підприємства та його явними і неявними витратами або ж прибуток – це різниця між доходом від діяльності підприємства і пов'язаними з отриманням доходу економічними витратами. Прибуток, що розрахований за даним алгоритмом можна назвати економічним [15, с. 30].

Бухгалтерський прибуток підприємства визначається як перевищення отримуваних підприємством доходів над його видатками. Збиток – це перевищення величини витрат над сумою доходу, для отримання якого були

Необхідно зауважити, що прибуток відрізняється від доходу тим, що показує, на яку суму доходи перевищують пов'язані з ними витрати. Тому

прибуток і виражає остаточний фінансовий результат ефективності виробництва і продажу продукції.

Таким чином, *прибуток* – це кінцевий фінансовий результат діяльності підприємства, який визначається як різниця між доходами та витратами.

Основні функції прибутку:

- а) оцінка результатів господарської діяльності підприємства;
- б) джерело винагороди для трудового колективу підприємства та частки доходів засновників (власників), а також розміри очікуваних дивідендів (для акціонерних товариств);
- в) джерело розвитку підприємства, вдосконалення його матеріально-технічної бази та забезпечення різних форм інвестування;
- г) критерій доцільності господарської діяльності підприємства, оскільки більшість рішень пов'язані з витрачанням ресурсів.

Згідно до П(С)БО 3 можна виділити такі види прибутку, які наведені у таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Класифікація видів прибутку підприємства за основними класифікаційними ознаками

№ п/п	Класифікаційна ознака	Вид прибутку
1	2	3
1	За характером відображення в обліку	Бухгалтерський прибуток Економічний прибуток
2	За основними видами господарських операцій підприємства	Прибуток від реалізації продукції Прибуток від позареалізаційних операцій
3	За основними видами діяльності підприємства	Прибуток від операційної діяльності Прибуток від інвестиційної діяльності Прибуток від фінансової діяльності
4	За складом елементів, які формують прибуток	Граничний прибуток Валовий прибуток Фінансові результати від позареалізаційних операцій Чистий прибуток
5	За характером оподаткування прибутку	Оподаткований прибуток Неоподаткований прибуток

1	2	3
6	За характером інфляційної «очистки» прибутку	Номінальний прибуток
		Реальний прибуток
7	За достатністю рівня формування	Нормальний прибуток
		Низький прибуток
		Високий прибуток
8	За ступенем використання	Нерозподілений прибуток
		Розподілений прибуток

Джерело: складено автором за даними [21]

Бухгалтерський прибуток відображає підсумковий результат усіх видів діяльності підприємства і являє собою суму отриманих прибутків (збитків). Обсяг нерозподіленого прибутку обчислюється за даними бухгалтерського обліку та відображається на рахунку 441 «Нерозподілений прибуток» (збитки відображаються на рахунку 442 «Непокриті збитки»). Він може бути розрахований за формулою 1.1.

$$БП = П - БВ, \quad (1.1)$$

де БП – бухгалтерський прибуток;

П – загальний прибуток;

БВ – бухгалтерські (зовнішні, явні) витрати [23].

Фінансовий прибуток представляє собою відмінність між сумою прибутку підприємства, з одного боку, і сумою його поточних витрат, з іншого. При цьому беруться до уваги поточні витрати як внутрішні так і зовнішні, причому внутрішні витрати не відображаються бухгалтерським обліком та оцінюються за їхньою альтернативною вартістю. Фінансовий прибуток підприємства завжди менше бухгалтерського на розмір внутрішніх поточних витрат. Його можна визначити за допомогою формули 1.2.

$$ЕП = П - ЕВ, \quad (1.2)$$

Де ЕП – економічний прибуток;

П – загальний прибуток;

ЕВ – економічні витрати.

Дохід від продажу продукції (товарів, робіт, послуг) - це головна форма прибутку на підприємстві, безпосередньо пов'язана з особливостями галузі діяльності. Термін "валовий прибуток" є синонімом цього поняття. У обох випадках цей прибуток відображає результати господарювання з основної виробничо-комерційної діяльності підприємства. Його складові включають прибуток від нереалізованих залишків річної продукції на початок року, прибуток від реалізації виробленої продукції за звітний період та прибуток від нереалізованих залишків продукції на кінець року [19, с. 261].

Прибуток з операційної діяльності - це сума прибутку від реалізації продукції та прибутку від інших операцій, що не включає в себе інвестиційну або фінансову діяльність. Його можна розрахувати за допомогою формули 1.3.

$$\text{Под} = \text{ВП} - \text{ОВ} + \text{ОДі} - \text{ОВі}, \quad (1.3)$$

де Под – прибуток від операційної діяльності;

ВП – валовий прибуток;

ОДі – інші операційні доходи;

ОВі – інші операційні витрати [2, 125].

Прибуток від інвестиційної діяльності представляє фінансовий результат від операцій з придбання (будівництва, виробництва) та продажу основних засобів, нематеріальних активів і інших необоротних активів, а також короткострокових фінансових інвестицій, які не є грошовим еквівалентом [2, с. 136].

Прибуток від фінансової діяльності відображає фінансовий результат операцій, які призводять до зміни розміру та складу власного капіталу та позик підприємства (наприклад, залучення додаткового акціонерного або пайового капіталу, емісія облігацій та інших боргових цінних паперів, залучення кредиту в різних формах, погашення зобов'язань з основного боргу і т.д.) [7].

Маржинальний прибуток відображає суму чистого доходу від операційної діяльності, виключаючи суму змінних витрат. Його можна розрахувати за формулою 1.4.

$$\text{МП} = \text{ЧДод} - \text{ЗВ}, \quad (1.4)$$

де МП – маржинальний прибуток;

ЧДод – чистий дохід від операційної діяльності;

ЗВ – змінні витрати.

Валовий дохід відображає суму чистого доходу від реалізації продукції, виключаючи вартість виробництва реалізованої продукції. Його можна розрахувати за допомогою формули 1.5.

$$ВП = ЧД - Спр, \quad (1.5)$$

де ВП – валовий прибуток;

ЧД – чистий дохід;

Спр – собівартість продукції.

Чистий прибуток відображає суму (валового) прибутку, від якої віднімаються сума податкових платежів, що здійснюються за його рахунок. Його можна розрахувати за формулою 1.6.

$$ЧП = Под - ПНП, \quad (1.6)$$

де ЧП – чистий прибуток;

Под – прибуток до оподаткування діяльності;

ПНП – податок на прибуток.

Номинальний прибуток - це сума прибутку, яку фактично отримано протягом певного періоду [13, с. 1020].

Реальний прибуток визначає розмір отриманого прибутку, скоригованого на рівень інфляції у відповідному періоді.

Нормальний прибуток характеризує рівень його формування таким чином, що після покриття всіх зовнішніх та внутрішніх поточних витрат залишається додатковий дохід. Це значення дорівнює мінімальній ставці депозитного відсотка. Тобто порівнюються два можливі варіанти розміщення коштів: на депозит чи в інвестиційний бізнес, і якщо отриманий прибуток перевищує суму, яку можна було б отримати від депозиту, він вважається нормальним. [32, с. 143].

Низький прибуток характеризує рівень його формування, який перебуває на меншому рівні в порівнянні з рівнем нормального прибутку.

Високий прибуток відображає рівень його формування, який перевищує рівень нормального прибутку. Нерозподілений прибуток означає ту частину чистого прибутку, яка залишається підприємству після виплати доходів власникам у вигляді дивідендів, утворення резервного капіталу, поповнення статутного капіталу та використання на інші цілі [33, с. 57].

Розподілений прибуток описує частину вже сформованого прибутку, яка вже розподілена і не використовується в рамках господарської діяльності. Таким чином, категорія прибутку дуже різноманітна і класифікується за різними ознаками.

1.2. Особливості управління прибутковістю підприємства

Прибутковість господарської діяльності організації справедливо вважається однією з найважливіших категорій економічної науки та вирішальним елементом функціонування суб'єкта господарювання. Прибуток найбільш повно відображає фінансові можливості компанії, її перспективи розширення виробничої діяльності і є рушійною силою економічних процесів. Він забезпечує фінансування не лише внутрішніх потреб підприємства, але й виступає джерелом формування державного бюджету.

Прибутковою вважається діяльність, при якій організація отримує позитивний фінансовий результат у достатньому обсязі для забезпечення майбутнього розширеного відтворення. Прибутковість діяльності відображає ступінь ефективності використання та управління прибутком.

Управління прибутком підприємства є невід'ємною частиною загального процесу стратегічного управління і не може розглядатися ізольовано від інших бізнес-процесів. Підвищення ефективності управління прибутком вимагає тісної інтеграції з загальною стратегією підприємства. Це забезпечує узгодженість дій, спрямованих на підвищення доходів і зниження витрат, з довгостроковими цілями та завданнями підприємства.

Управління прибутком – це процес планування, організації, контролю та аналізу діяльності підприємства з метою максимізації прибутку. Цей процес включає визначення і реалізацію стратегій та тактик, спрямованих на збільшення доходів та оптимізацію витрат, забезпечення ефективного використання ресурсів і підвищення рентабельності.

Управління прибутком є складним процесом, який потребує врахування багатьох факторів, що впливають на ефективність та успішність підприємства. Кожне підприємство має свої унікальні характеристики, що визначають особливості управління прибутком. Основними з цих факторів є галузева приналежність, спеціалізація, організаційна форма, форма власності, стратегічні цілі та етапи реалізації стратегії. Це обумовлює необхідність розробки індивідуальних принципів управління прибутком для кожного підприємства, що базуються на системному підході та комплексному аналізі господарювання.

Основні принципи управління прибутком в системі стратегічного управління підприємством наведено у табл. 1.2.

Таблиця 1.2

Принципи управління прибутком підприємства

Принцип	Сутність
Системності	забезпечення економічної ефективності процесу управління прибутком
Комплексності	урахування при управлінні прибутком потреб основних функціональних підсистем управління підприємством
Безперервності	реалізація процесу управління прибутком підприємства на постійній основі з урахуванням впливу факторів екзогенного та ендогенного середовищ
Варіативності	реалізація сценарного підходу при управлінні прибутком
Орієнтації на стратегічні цілі розвитку підприємства	узгодження цілей управління прибутком із стратегічними цілями розвитку підприємства
Динамічності управління	швидка адаптація до нових завдань при управлінні прибутком

Джерело: [7]

Існують різні підходи до управління прибутком, кожен з яких має свої особливості і може бути застосований залежно від специфіки підприємства, його галузі та стратегічних цілей.

I. *Класичний підхід* передбачає традиційні методи управління прибутком, що включають:

- аналіз доходів і витрат;
- аналіз бюджетування;
- постійний моніторинг фінансових показників, контроль за виконанням бюджету і звітність перед керівництвом.

II. *Стратегічний підхід* інтегрує управління прибутком у загальну стратегію підприємства і включає:

- стратегічне планування;
- вивчення ринкових тенденцій і конкурентного середовища для визначення можливостей і загроз;
- інноваційний розвиток.

III. *Фінансовий підхід* зосереджується на фінансових аспектах управління прибутком:

- Аналіз ключових фінансових показників, таких як рентабельність, ліквідність, оборотність активів тощо;
- прогнозування фінансових результатів, складання фінансових планів і моделей;
- ідентифікація, оцінка і управління фінансовими ризиками.

IV. *Операційний підхід* акцентує увагу на операційних аспектах діяльності підприємства:

- вдосконалення виробничих та управлінських процесів для підвищення ефективності;
- аналіз і скорочення витрат без зниження якості продукції або послуг;
- ефективне управління ланцюгом постачання, запасами та логістичними процесами.

V. *Інноваційний підхід* орієнтований на впровадження нових ідей і технологій:

- розвиток досліджень і розробок для створення інноваційних продуктів і послуг;
- впровадження сучасних технологій у виробництво, маркетинг та управління;
- стимулювання креативності та інноваційного мислення серед працівників.

VI. *Маркетинговий підхід* фокусується на маркетингових стратегіях і діях:

- вивчення потреб і поведінки споживачів для кращого задоволення їх потреб;
- визначення оптимальної цінової політики для максимізації прибутку;
- розробка і реалізація ефективних маркетингових кампаній для збільшення продажів.

Гуменюк В. С. систематизує основні підходи до управління прибутком наступним чином [7]:

- стратегічний (розроблення системи управління прибутком з урахуванням стратегічної спрямованості розвитку підприємства);
- організаційний (процес управління прибутком розглядається як комплекс організаційно-управлінських рішень);
- системний (система управління прибутком є сукупністю функціональних підсистем управління, які у процесі взаємодії забезпечують економічну ефективність від управління прибутком).

Дослідження процесу формування прибутку є критично важливим для ефективного управління прибутком підприємства. Це дослідження допомагає зрозуміти, які чинники впливають на прибутковість, як вони взаємодіють і як можна оптимізувати процеси для досягнення кращих фінансових результатів. Алгоритм формування прибутку підприємства зображено на рис.1.1.

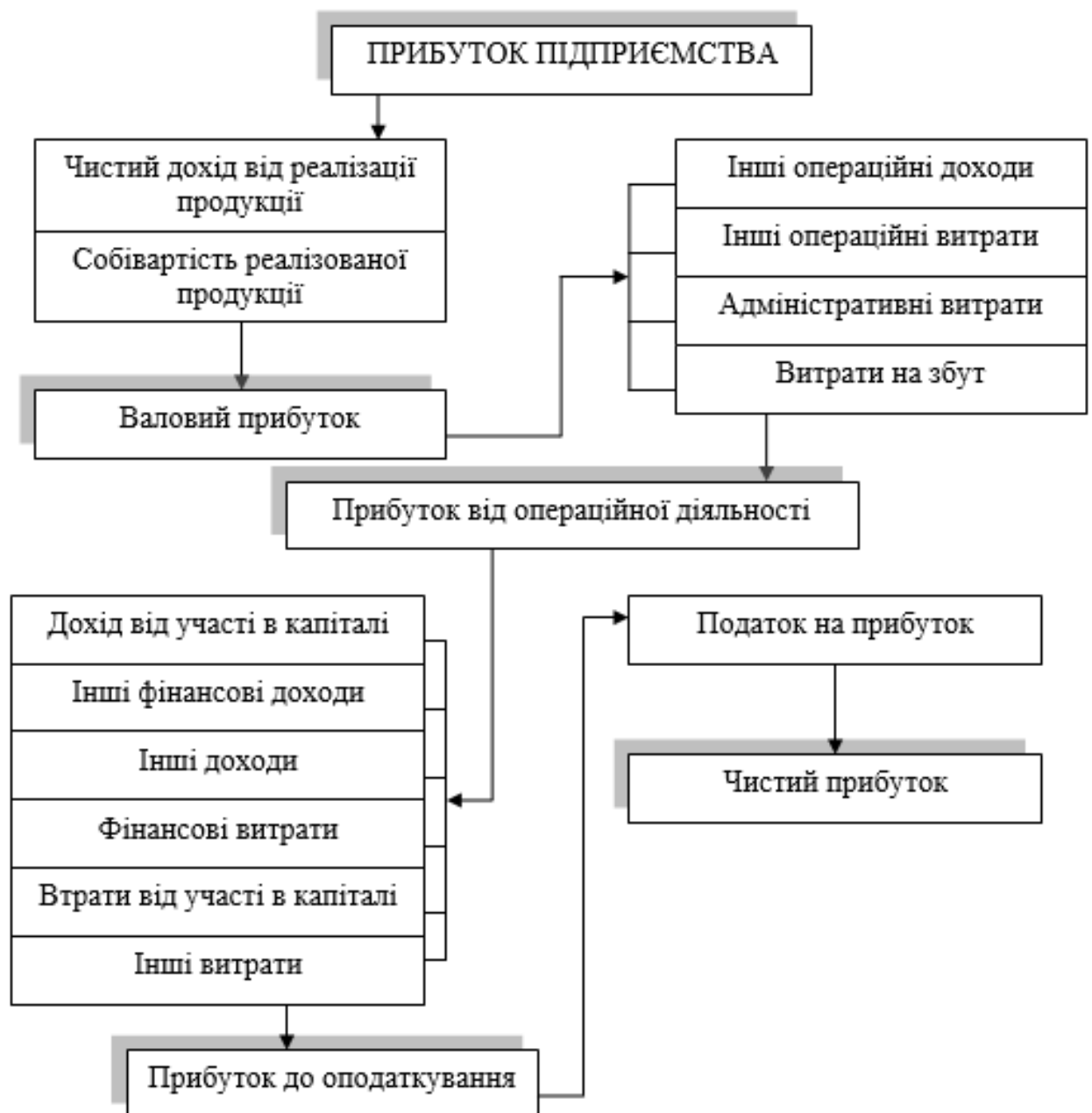

Рис. 1.1. Алгоритм формування прибутку підприємства

Джерело: складено автором на основі [28]

Ефективне управління прибутком є критично важливим елементом діяльності підприємства, оскільки воно забезпечує не лише фінансову стійкість, але й сприяє довгостроковому розвитку та зростанню. Це управління передбачає комплексний підхід, що включає оптимізацію витрат, підвищення ефективності виробництва та продажів, а також адаптацію до змін на ринку.

1.3. Методичні підходи до оцінювання прибутковості діяльності підприємства

Рентабельність, яка характеризує ефективність вкладеного капіталу та управління грошовими та матеріальними ресурсами, є індикатором прибутковості підприємства. Вона визначається через систему відносних показників, які оцінюють роботу підприємства в цілому, прибутковість різних напрямів діяльності та вигідність виробництва конкретних товарів. Крім цього, показники рентабельності прямо відображають ефективність функціонування підприємства та ефективність управління його прибутковістю.

Згідно встановлених стандартів, показники рентабельності мають бути не меншими за 0, тобто вони не можуть бути від'ємними. Ці показники дозволяють оцінити ефективність підприємства в цілому та виявити ризики, пов'язані з його діяльністю.

Оцінка ефективності управління рентабельністю згідно з шкалою, наведеною у таблиці 1.3, дозволяє визначити необхідність та напрямок змін у управлінні прибутковістю.

Таблиця 1.3

Шкала оцінки ефективності управління прибутковістю на підприємстві

Значення показника рентабельності	Рівень ефективності управління прибутковістю
>0	Управління є ефективним. Підприємство отримує прибутки
0	Управління є недостатньо ефективним. Підприємство є самоокупним, але не генерує прибутки
< 0	Управління є неефективним. Підприємство отримує збитки.

Джерело: сформовано автором на основі [11]

Перетворення рівня конкретного показника рентабельності обумовлене зміною економічних та організаційно-технічних факторів у сфері виробництва й збуту продукції (робіт або послуг) [35].

Для оцінки ефективності управління підприємством слід визначати рентабельність з таких груп:

- показники рентабельності реалізації;
- показники рентабельності активів;
- показники рентабельності власного капіталу та зобов'язань;
- показники рентабельності витрат та продукції.

До першої групи показників рентабельності належать:

1) відношення валового прибутку (маржинального доходу) до чистої виручки від реалізації (чистого доходу), що відображається як рентабельність за валовим прибутком.

$$P_{вп} = \frac{ВП}{ЧД} \quad (1.7)$$

де ВП – валовий прибуток (маржинальний дохід);

ЧД (ВР) – чиста виручка від реалізації (чистий дохід).

2) рентабельність за операційним прибутком визначається як співвідношення операційного прибутку до чистого доходу від реалізації продукції:

$$P_{оп} = \frac{ОП}{ЧД} \quad (1.8)$$

де ОП – операційний прибуток.

3) рентабельність за чистим прибутком визначається як співвідношення суми чистого прибутку до чистого доходу від реалізації:

$$P_{чп} = \frac{ЧП}{ЧД} \quad (1.9)$$

де ЧП – чистий прибуток.

До другої групи показників ефективності підприємств включають такі:

1) рентабельність активів - це співвідношення між чистим прибутком та середнім рівнем активів підприємства:

$$Pa = \frac{ЧП}{A} \quad (1.10)$$

де А – середня величина активів підприємства.

2) рентабельність необоротних активів визначається як співвідношення чистого прибутку до середньої вартості необоротних активів:

$$P_{на} = \frac{ЧП}{НА} \quad (1.11)$$

де НА – середня величина необоротних активів.

3) рентабельність оборотних активів визначається як співвідношення чистого прибутку до середньої вартості оборотних активів:

$$P_{оа} = \frac{ЧП}{ОА} \quad (1.12)$$

де ОА – середня величина оборотних активів.

До третьої групи показників рентабельності підприємств включають такі:

1) рентабельність власного капіталу - визначається як відношення чистого прибутку до середньої вартості власного капіталу:

$$P_{вк} = \frac{ЧП}{ВК} \quad (1.13)$$

де ВК – власний капітал.

2) ефективність використання кредитних ресурсів виражається у рентабельності позикового капіталу, що обчислюється як відношення чистого прибутку до середньої вартості позикових коштів:

$$P_{пк} = \frac{ЧП}{ПК} \quad (1.14)$$

ПК – позиковий капітал.

I, зрештою, четверта категорія показників рентабельності функціонування підприємств включає такі моменти:

1) рентабельність операційних витрат обчислюється як співвідношення між прибутком від операційної діяльності та рівнем операційних витрат:

$$P_{ов} = \frac{ПОД}{ОВ} \quad (1.15)$$

де ПОД – прибуток від операційної діяльності;

ОВ – величина операційних витрат.

2) рентабельність продукції за валовим прибутком визначається як співвідношення між валовим прибутком та собівартістю реалізованої продукції:

$$P_{nvp} = \frac{ВП}{C_{pn}} \quad (1.16)$$

де C_{pn} – собівартість реалізованої продукції;

ВП – валовий прибуток.

Основним загальним показником, що відображає собівартість та рентабельність продукції, є витрати на кожну одиницю виробленої продукції. Цей показник дозволяє відстежувати зміни в собівартості продукції підприємства. Показник витрат на одиницю виробленої продукції розраховується за певною формулою:

$$B_{1grn} = \frac{B}{OB} \quad (1.17)$$

де B – витрати на виробництво продукції;

ОВ – обсяг виробництва продукції.

Після розрахунку вищезазначених показників необхідно звести їх у таблицю, проаналізувати величину, динаміку зміни, відповідність нормам і сформулювати висновки про ефективність діяльності підприємства.

РОЗДІЛ 2

ДОСЛІДЖЕННЯ ПРИБУТКОВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАТ «ЛАНТМАННЕН АКСА»

2.1. Загальна характеристика підприємства

ПрАТ "Лантманнен Акса" є відомою скандинавською харчовою компанією, яка є лідером на ринку України у сегменті сухих сніданків. Заснована у Швеції. Підприємство знаходиться за адресою: вул. Привокзальна, 3, м. Бориспіль, Київська область, 08300.

Продукти даного підприємства відомі якістю та різноманітням вибору, що відповідає потребам різних сегментів споживачів. Компанія зосереджується на інноваціях у сфері харчових продуктів з зернових, поєднуючи скандинавську традицію з сучасними технологіями виробництва.

Однією з основних переваг ПрАТ "Лантманнен Акса" є їхнє глибоке розуміння ринку та споживачів, що дозволяє їм ефективно адаптуватися до змінних вимог і утримувати своє лідерство на ринку.

Види діяльності компанії згідно КВЕД наведено в табл. 2.1.

Таблиця 1.1

Види діяльності ПрАТ "Лантманнен Акса" згідно КВЕД

Вид діяльності	Згідно КВЕД
Основний вид діяльності	10.61 Виробництво продуктів борошномельно-круп'яної промисловості
Інші види діяльності	10.85 Виробництво готової їжі та страв
	10.89 Виробництво інших харчових продуктів, н.в.і.у
	46.17 Діяльність посередників у торгівлі продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами
	46.39 Неспеціалізована оптова торгівля продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами
	47.11 Роздрібна торгівля в неспеціалізованих магазинах переважно продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами
	70.21 Діяльність у сфері зв'язків із громадськістю
	70.22 Консультування з питань комерційної діяльності й керування
	47.91 Роздрібна торгівля, що здійснюється фірмами поштового замовлення або через мережу інтернет

Досліджуване підприємство входить до скандинавського харчового холдингу «Lantmännen», який має велике географічне охоплення, продаючи свою продукцію у 45 країнах світу. Даний холдинг відзначається не лише своїм лідерством на ринку Північної Європи, але й широким портфелем діяльності в ключових галузях економіки. Так, наприклад, "Lantmännen" відомий своїм сільськогосподарським кооперативом, який об'єднує тисячі фермерів у регіоні. Це дозволяє компанії мати доступ до великих обсягів сільськогосподарської продукції і забезпечує стабільний постачання сировини для її харчової промисловості. "Lantmännen" також активно заангажований у секторі машинобудування, де виробляє сільськогосподарську техніку, обладнання для обробки землі та інші сільськогосподарські машини. Один з ключових напрямків діяльності "Lantmännen" – це біоенергетика. Компанія займається виробництвом біопалива, біогазу та інших відновлюваних джерел енергії, сприяючи розвитку сталого енергетичного сектору. "Lantmännen" спеціалізується також на виробництві широкого спектру продуктів харчування, включаючи сніданки, хлібобулочні вироби, кондитерські вироби та інші продукти.

Відлік створення підприємства починається з 1991 року, коли на Бориспільському заводі продтоварів було встановлено обладнання від британської компанії APV-Baker для виробництва швидких сніданків. Це були перші в Україні виробничі лінії такого технологічного рівня. З цього моменту розпочалося виробництво високоякісної продукції на основі зернових у Борисполі.

У 1996 році компанію приватизували, відкривши новий етап у її розвитку. В 1997 році було створено торгову марку «Start!», що відкрила нові горизонти для компанії, розширивши асортимент продукції від двох до 35 найменувань.

Початок 2000-х років відзначився значним розвитком Бориспільського заводу, який став частиною великої шведської компанії "Cerealia Group" і пізніше змінив назву на ВАТ "Сіріалія Україна". У 2004 році розпочалося

виробництво м'яса та злакових сумішей під торговою маркою "АХА", що підкреслило новий етап розвитку підприємства та його внесок у галузь харчової промисловості.

У 2006 році, внаслідок рішення загальних зборів акціонерів, компанія ВАТ "Сіріалія Україна" змінила свою назву на Відкрите акціонерне товариство "Лантманнен Акса", ставши частиною концерну Lantmannen, що забезпечило йому доступ до нових ресурсів, технологій та можливостей для розширення діяльності та підвищення конкурентоспроможності на ринку.

З квітня 2011 року Відкрите акціонерне товариство "Лантманнен Акса" змінило свій статус на Публічне акціонерне товариство "Лантманнен Акса".

07 червня 2016 року стало ключовою датою для компанії "Лантманнен Акса", коли вона змінила свою організаційно-правову форму з Публічного акціонерного товариства на Приватне акціонерне товариство. Цей стратегічний крок відображає внутрішній розвиток компанії та може відповідати стратегії фірми щодо більшої гнучкості та контролю над власними ресурсами та стратегічним керівництвом.

Головною метою компанії є створення сприятливих умов для успішного розвитку сільського господарства, зосереджуючись на оптимальному використанні орних земель, зокрема для вирощування зернових культур. Підґрунтям діяльності підприємства є значні знання і цінності, що накопичені не одним поколінням фермерів. Такий підхід відображає не лише працьовитість та професіоналізм колективу, але й підкреслює зобов'язання перед спадщиною та відповідальність перед майбутніми поколіннями.

Розуміючи, що бізнес і наукові дослідження та розробки, що йдуть пліч-о-пліч, охоплюючи весь ланцюжок створення цінності, ПрАТ "Лантманнен Акса" бере на себе повну відповідальність за якість продукції на кожному етапі процесу – від посіву до столу. Такий підхід гарантує споживачам найвищий стандарт якості, демонструє глибоке зобов'язання компанії перед клієнтами і бажання забезпечити найкращі продукти для їхнього задоволення і здоров'я.

Основна продукція компанії Lantmannen виготовляється за допомогою технології екструзії, яка використовує високу температуру та різкі зміни тиску для обробки зерна. Термообробка відбувається настільки швидко, що всі вітаміни та корисні речовини повністю зберігаються у готовому продукті. Завдяки екструзії споживачі отримують якісний натуральний продукт, що не містить холестерину та має оптимальний баланс поживних речовин та клітковини.

Потужності компанії фокусуються на виробництві таких видів продукції: сухі зернові сніданки, зернові батончики, гранола, мюслі, вівсяні каші, солоні каші (гречка, пюре, пшенична). Власний R&D відділ ретельно працює та розробляє рецептури для задоволення потреб споживачів.

У світі відомі продукти компанії представлені різноманітними брендами, серед яких «AXA», «START!», «Finn Crisp», «Bonjour», «Kungsornen», «GoGreen», «Gooh», «Schulstad», «Vaasan» та інші. Це визнані та широко цінові марки, що покликані задовольняти потреби споживачів у різних країнах світу. Під цими брендами стоять якісні продукти, які завоювали довіру споживачів завдяки своєму смаку, якості та інноваційним підходам до виробництва. Таке різноманіття брендів свідчить про глибоке розуміння ринкових потреб та бажання компанії задовольняти їх у найкращому вигляді.

Бренди ПрАТ "Лантманнен Акса", що створені в Україні, наведено на рис. 2.1.

Рис. 2.1. Бренди ПрАТ "Лантманнен Акса", що створені в Україні

Джерело: сформовано автором

Вітчизняні бренди «АХА», «START!», «Finn Crisp» знайшли свого споживача не лише на внутрішньому ринку. Вони постачаються за кордон, включаючи країни, такі як Молдова, Грузія, Вірменія, Латвія, Азербайджан, Узбекистан, Казахстан, Киргизстан, країни Балтії, Данія, ОАЕ, Йорданія та Китай. Це свідчить про широкий вплив та прийняття продукції цих брендів на міжнародному ринку. Такий успіх підкреслює якість і популярність цих продуктів серед споживачів у всьому світі.

Компанія пропонує споживачам широку лінійку сухих і готових до споживання сніданків на різноманітні смаки, текстури та складові, що дозволяє кожному клієнту знайти оптимальний варіант для себе. Це стимулює продажі, оскільки враховує індивідуальні вподобання споживачів, і водночас задовольняє їхні очікування щодо якості та різноманітності продуктів.

Товарні групи ПрАТ «Лантманнен Акса» наведено в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Товарні групи ПрАТ «Лантманнен Акса» станом на 2023 р.

Товарна група	Характеристика товару
<i>1</i>	<i>2</i>
Гранола	традиційний для США снєк, а також страва для сніданку, що містить плющену вівсяну крупу, горіхи та мед, іноді рис, які зазвичай запечені до хрусткого стану
Пластівці	харчовий продукт із зерен
Пластівці фігурні	харчовий продукт із зерен фігурної форми
Каші ТМ «АХА»	різноманітні каші з натуральних злаків та з додаванням фруктів та ягід
Солоні каші та пюре ТМ «АХА»	солоні каші та пюре з додаванням пряних трав та добірних овочів
Хлібці ТМ «FINN CRISP»	снеки із цільнозернового борошна зі смаком сиру, цибулі, перцю та помідорів
Батончики ТМ «АХА»	смачний та поживний перекус, поєднання злаків, фруктів, ягід, горіхів та шоколаду

Джерело: сформовано автором за даними підприємства

ТМ "АХА" - це бренд з багатою історією, який виник у Швеції вже у 1890 році і зараз є ключовою частиною відомого скандинавського холдингу "Lantmännen". Виробництво продуктів харчування "Lantmännen" пишається своєю високою якістю та використанням натуральної сировини, що гарантує

виробництво без штучних добавок та консервантів. Ця важлива філософія виробництва, спільно з багатовіковим досвідом, робить бренд "АХА" популярним серед споживачів як у Швеції, так і в інших країнах, де він представлений.

Символ "Lantmännen" - це паросток, який виступає символом життя - не лише відтворює концепцію компанії, яка відзначається взаємодією землі та створенням умов для повноцінного життя, а й підкреслює зобов'язання створювати безпечні та високоякісні продукти харчування.

Вітчизняна компанія ПрАТ "Лантманнен Акса" є виробником продукції ТМ "START!", яка представляє собою широкий асортимент сухих сніданків для дітей. Ці продукти створені як здорові та смачні сніданки або перекуси для малюків та їхніх батьків. Сухі сніданки ТМ "START!" є надійним джерелом енергії для дітей протягом усього дня. В асортименті продуктів ТМ "START!" представлена велика різноманітність, що дозволяє батькам легко знайти той варіант, який відповідає вподобанням та потребам їхніх дітей.

Продукція «Start!» виготовляється з використанням цільного зерна, яке обробляється методом екструзії з метою збереження всіх поживних речовин. Цей процес термічної обробки відбувається настільки швидко, що всі вітаміни та інші корисні речовини залишаються недоторканими і повністю зберігаються в кінцевому продукті. Такий метод виробництва гарантує високоякісний натуральний продукт, який не містить холестерину та має ідеальний баланс поживних речовин і клітковини. Компанія віддана принципам використання лише якісної та натуральної сировини, а також виробництва без штучних добавок та консервантів.

Бренд «FINN CRISP» був заснований у 1952 році, коли тонкі хлібці вперше були представлені на літніх Олімпійських іграх у Гельсінкі. Ці хлібці стали символом Фінляндії, уособлюючи її простоту, чистоту та потужність для мільйонів людей по всьому світу, які цінують здорове харчування. ТМ «FINN CRISP» пропонує ароматні житні хлібці, які ідеально підходять для найрізноманітніших випадків, будь то легкий перекус чи частина здорового

сніданку. Хлібці цього бренду відзначаються своїм насиченим смаком і високою поживною цінністю.

Структура асортименту продукції ПрАТ «Лантманнен Акса» наведено на рис. 2.2.

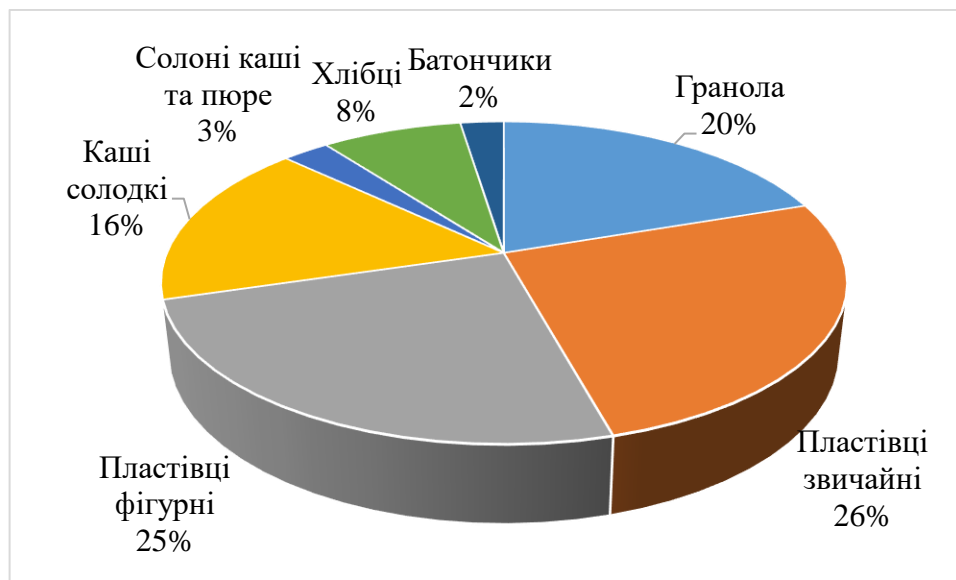

Рис. 2.2. Структура асортименту продукції ПрАТ «Лантманнен Акса» в 2023 році за товарними групами

Джерело: сформовано автором на основі даних підприємства

Таким чином, в 2023 році найбільше попиту у споживачів користувались пластівці звичайні і фігурні, на долю яких приходилось більше 50% обсягу реалізації. Також значну частку займали гранули (20%).

Компанія не проводить дослідження ринку для вивчення переваг своїх цільових споживачів, розширення асортименту продукції та аналізу конкурентного середовища на ринках, де вона вже присутня або планує вийти. Її цільова аудиторія включає дітей та підлітків, людей, які ведуть здоровий спосіб життя, працюючу молодь та студентів, які прагнуть швидко та відносно дешево перекусити. Попри відсутність формальних досліджень, компанія орієнтується на ці групи, пропонуючи продукти, що відповідають їхнім потребам у здоровому та зручному харчуванні.

Основними конкурентами підприємства є провідні компанії на ринку харчових продуктів. Серед них фірма «Nestle» зі Швейцарії, яка відома своїми

пластівцями, подушечками та фігурними виробами. Німецька компанія «Bruggen» спеціалізується на виробництві мюслі, а Дніпропетровський комбінат харчових концентратів пропонує пластівці, подушечки та фігурні вироби. Крім того, конкуренцію складають ТОВ «Санні Фуд», яка виробляє фігурні вироби, ТОВ «Компанія «Рідна їжа» з асортиментом каш, та ТОВ «Терра» Україна, що виробляє гранолу, пластівці та каші. Ці компанії представляють широкий спектр продукції, що конкурує на ринку з продукцією ПрАТ «Лантманнен Акса».

Експортна продукція компанії постачається у широкий перелік країн, що охоплює різні регіони світу. Серед них Данія, Естонія, Латвія, Узбекистан, Киргизстан, Грузія, Азербайджан, Вірменія, Туреччина, Китай, Гамбія, Тайвань (Гонконг), Японія, Марокко, Норвегія, Швеція, Сьєрра-Леоне, США, Ліван, Ізраїль, Ірак, Гвінея, Румунія, Кувейт, Бахрейн, Суринам, Маврикій, Саудівська Аравія, Оман, Домініканська Республіка, Мальта, Лівія, Гана, Кіпр, Йорданія, Палестина, ОАЕ, Республіка Таджикистан, Багамські острови та Кот-д'Івуар.

Основні показники господарської діяльності підприємства наведено в табл. 2.2.

Таблиця 2.2

**Основні показники діяльності ПрАТ «Лантманнен Акса»
за 2022-2023 рр.**

Показники	Одиниці виміру	2022	2023	Відхилення	
				+/-	%
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>
Чистий дохід від реалізації продукції	тис. грн	561331	702 562	141 231	25,16
Собівартість реалізованої продукції	тис. грн	410911	521 170	110 259	26,83
Адміністративні витрати	тис. грн	26426	30 797	4 371	16,54
Витрати на збут	тис. грн	97662	127 093	29 431	30,14

Продовж. табл. 2.2

1	2	3	4	5	6
Повні витрати на виробництво і реалізацію продукції	тис. грн	534999	679 060	144 061	26,93
Прибуток від реалізації продукції	тис. грн	26332	23 502	-2 830	-10,75
Чистий прибуток	тис. грн	3078	-4 627	-7 705	*
Витрати на 1 грн. чистої виручки від реалізації	коп.	95,31	96,65	1,35	1,41
Рентабельність діяльності (продажу)	%	0,55	-0,66	-1,21	*
Рентабельність продукції	%	4,92	3,46	-1,46	*

Джерело: сформовано автором на основі фінансової звітності підприємства

Як свідчать дані табл. 2.2 видно, що кінцевий результат, тобто чистий прибуток ПрАТ «Лантманнен Акса» зменшився протягом 2022-2023 рр. на 7705 тис.грн. Як результат – підприємство в 2023 році отримало 4627 тис. грн чистого збитку. Відбулося це за рахунок скорочення величини інших операційних доходів. Адміністративні витрати, витрати на збут та собівартість продукції збільшувались пропорційно зростанню чистого доходу підприємства.

Витрати на 1 грн реалізованої продукції збільшились на 1,35 коп. Показники рентабельностей діяльності та продукції в 2023 році порівняно з 2022 роком скоротились на 1,21 і 1,46 % відповідно, що свідчить про значне погіршення показників роботи підприємства.

2.2. Оцінювання прибутковості діяльності ПрАТ «Лантманнен Акса»

Оскільки прибуток являє собою фінансовий результат діяльності підприємства, проаналізуємо особливості його формування в 2022-2023 рр. за допомогою даних табл. 2.3.

Фінансові результати ПрАТ «Лантманнен Акса» у 2022-2023 рр., тис.

грн.

Показники	2022	2023	Відхилення	
			+/-	%
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	561 331	702 562	141 231	25,16
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	410 911	521 170	110 259	26,83
Валовий: прибуток	150 420	181 392	30 972	20,59
Інші операційні доходи	24 202	6 719	-17 483	-72,24
Адміністративні витрати	26426	30 797	4 371	16,54
Витрати на збут	97 662	127 093	29 431	30,14
Інші операційні витрати	4 195	4 684	489	11,66
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	46 339	25 537	-20 802	-44,89
Інші доходи	28	-	-28	-
Фінансові витрати	29 890	21 567	-8 323	-27,85
Інші витрати	10 924	7 291	-3 633	-33,26
Фінансовий результат до оподаткування	5 553	-3 321	-8 874	*
Витрати (дохід) з податку на прибуток	-2 475	-1 306	1 169	*
Чистий фінансовий результат	3 078	-4 627	-7 705	*

Джерело: сформовано автором на основі фінансової звітності підприємства

Згідно даних табл. 2.3 чистий дохід від реалізації продукції протягом 2022-2023 рр. збільшився на 141 231 тис. грн або 25,16%. Це можна пояснити збільшенням попиту на продукцію підприємства, оскільки в періоди блекаутів і в умовах війни все більше людей віддають перевагу такому способу харчування. Багато продукції закупають волонтери для відправки на фронт.

У статті „Собівартість реалізованої продукції” відображені всі витрати пов'язанні з реалізацією продукції. Протягом досліджуваного періоду вони зростали пропорційно чистій виручці від реалізації продукції. Але подорожчання сировини і матеріалів призвело до невідповідності в 2023 році темпів росту чистої виручки від реалізації темпам росту собівартості

реалізованої продукції. Якщо чистий дохід протягом 2022-2023 рр. збільшився на 25,16%, то собівартість реалізованої продукції аж на 26,83%. Як наслідок, ПрАТ «Лантманнен Акса» в 2023 році отримав валового прибутку на 20,59% більше, ніж в 2022 році.

У статті "Інші операційні доходи" підприємство показує фінансовий результат – прибуток від реалізованої стороннім підприємствам продукції (робіт, послуг) підсобних, допоміжних і обслуговуючих виробництв, а також прибутки і збитки від операцій реалізації (продажу) активів (матеріальних і нематеріальних активів, цінних паперів, іноземної валюти), якщо вони мали місце у звітному періоді, прибутки і збитки від купівлі іноземної валюти, від надання окремих активів (основних засобів) в оренду тощо. На ПрАТ «Лантманнен Акса» мали місце такі доходи (в 2022 році – 24 202 тис. грн, в 2023 році – 6 719 тис. грн). Слід звернути увагу на суттєве скорочення їх розміру в 2023 році порівняно з 2022 роком на 72,24%, що можна пояснити зосередження підприємства на основному виді діяльності.

Великий вплив на кінцевий фінансовий результат зробили адміністративні витрати. Їх величина протягом 2022-2023 рр. збільшилась. І в 2023 році досягла рівня 30 797 тис. грн. Це стало наслідком оновлення матеріально-технічної бази адміністративно-управлінського персоналу.

Підвищення цін на паливо-мастильні матеріали вплинуло на величину витрат на збут, які протягом досліджуваного періоду зросли на 30,14%.

В статтю „Інші операційні витрати” включені послуги, які надавалися сторонніми підприємствами ПрАТ «Лантманнен Акса» для ефективного просування продукції.

Наступною є узагальнююча стаття „Фінансовий результат від операційної діяльності”. За результатами операційної діяльності досліджуване підприємство отримало в 2023 році лише 25 537 тис. грн. прибутку, що на 44,89% менше, ніж в попередньому році. Таким чином, інші операційні витрати не є виправданими.

Слід відзначити, що в 2022 році ПрАТ «Лантманнен Акса» отримав 28

тис. грн. інших доходів.

До статті "Фінансові витрати" включаються витрати на проценти та інші витрати підприємства, пов'язані із запозиченнями. Цей показник в 2023 році зменшився на 27,85 % порівняно з 2022 роком, що свідчить про скорочення фінансових відшкодувань. Знайшовши різницю, ми отримаємо статтю „Фінансовий результат до оподаткування”. Якщо в 2022 році підприємство отримало 5 553 тис. грн. прибутку до оподаткування, то суттєве скорочення операційних доходів призвело до збиткової діяльності підприємства (-3 321 тис. грн).

У статті "Витрати (дохід) з податку на прибуток" відображається належна до сплати до бюджету сума податку на прибуток, розрахована згідно з вимогами чинного податкового законодавства на підставі правил і норм податкового обліку, який ведеться підприємством паралельно з бухгалтерським обліком. Слід зазначити, що зміст поняття "прибуток" у бухгалтерському і податковому обліку можуть не співпадати. Як наслідок, сума прибутку за бухгалтерським обліком може відрізнитись від суми, визначеної як об'єкт оподаткування податком на прибуток за податковим обліком. У практиці підприємств України складаються ситуації, коли за бухгалтерським обліком остаточним фінансовим результатом є прибуток звітного періоду, а за податковим обліком у звітному періоді сформувався від'ємне значення об'єкта оподаткування (збиток). При цьому податкове зобов'язання у підприємства не виникає, податок на прибуток не нараховується і не сплачується. І навпаки, податок на прибуток нараховується при збитках звітного періоду, якщо за податковим обліком сформувався оподатковуваний прибуток і виникло податкове зобов'язання.

Чистий прибуток ПрАТ «Лантманнен Акса» відповідно становив у 2022 р. – 3 078 тис. грн. В 2023 році підприємство отримало 4 627 тис. грн. чистого збитку.

Проаналізуємо склад доходів ПрАТ «Лантманнен Акса» за допомогою даних табл. 2.4.

Склад доходів ПрАТ «Лантманнен Акса» у 2022-2023 рр., тис. грн.

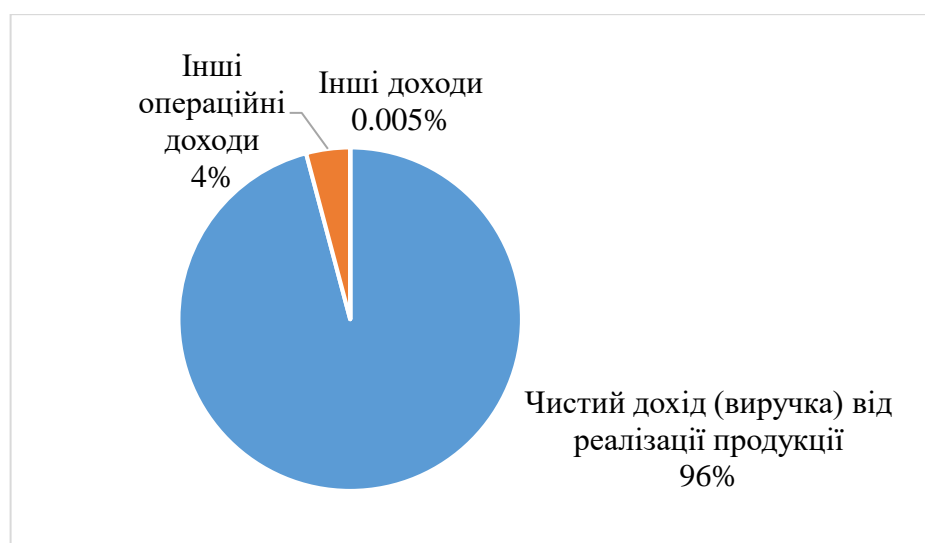
Показник	2022р.	2023р.	Відхилення	
			+/-	%
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції	561 331	702 562	141 231	25,16
Інші операційні доходи	24 202	6 719	-17 483	-72,24
Інші доходи	28	-	-28	-
Всього	585 561	709 281	123 720	21,13

Джерело: сформовано автором на основі фінансової звітності підприємства

Згідно даних табл. 2.4 доходи підприємства формуються за рахунок чистого доходу від реалізації продукції, інших операційних і інших доходів. Незважаючи на зменшення в 2023 році порівняно з 2022 роком інших операційних і інших доходів, підприємство отримало на 123 720 тис. грн. більше загального доходу.

Проаналізуємо структуру доходів ПрАТ «Лантманнен Акса» за допомогою даних рис. 2.2.

Згідно рис. 2.2 лєвова частка у формуванні доходів підприємства належить чистому доходу від реалізації продукції, на долю якого в 2023 році приходилось 99%. Вона збільшилась порівняно з 2022 роком, що свідчить про орієнтацію підприємства на отримання доходів лише від основної діяльності.

2022 рік

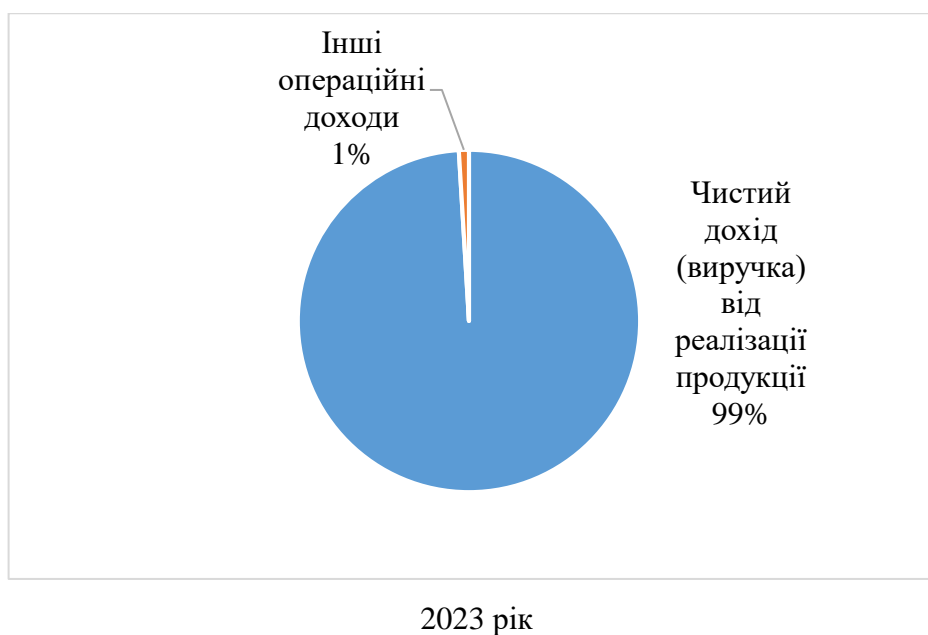

Рис. 2.2. Структура доходів ПрАТ «Лантманнен Акса» в 2022 і 2023 роках, %

Джерело: сформовано автором

Оскільки велике значення у формуванні прибутку підприємства належить витратам проаналізуємо їх склад за допомогою даних табл. 2.5.

Таблиця 2.5

Склад витрат ПрАТ «Лантманнен Акса» у 2022-2023 рр., тис. грн.

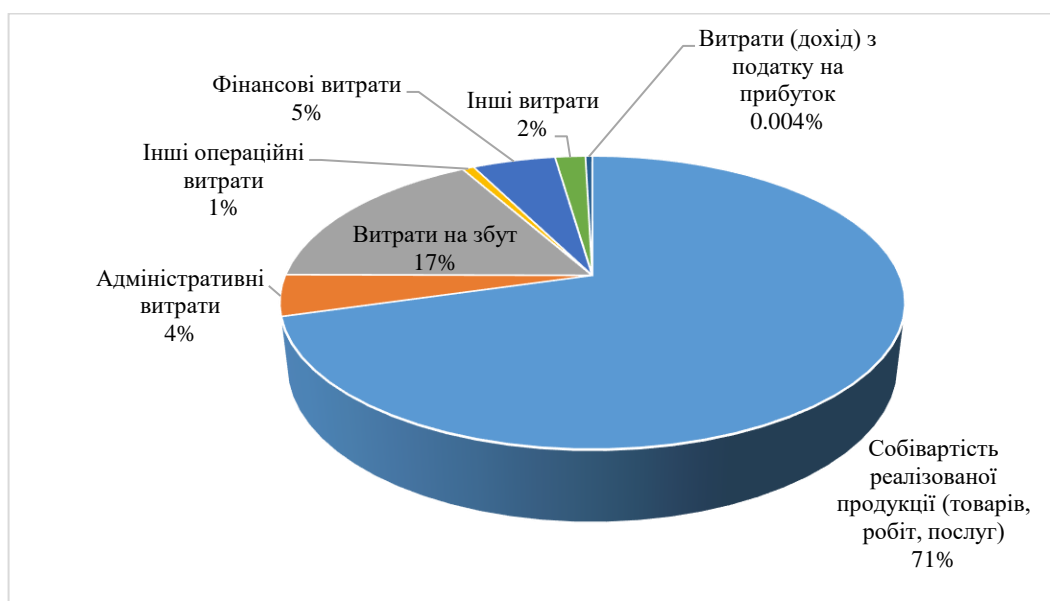
Показник	2022р.	2023р.	Відхилення	
			+/-	%
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	410 911	521 170	110 259	26,83
Адміністративні витрати	26426	30 797	4 371	16,54
Витрати на збут	97 662	127 093	29 431	30,14
Інші операційні витрати	4 195	4 684	489	11,66
Фінансові витрати	29 890	21 567	-8 323	-27,85
Інші витрати	10 924	7 291	-3 633	-33,26
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2 475	1 306	1 169	*
Всього	582 483	713 908	131 425	22,56

Джерело: сформовано автором

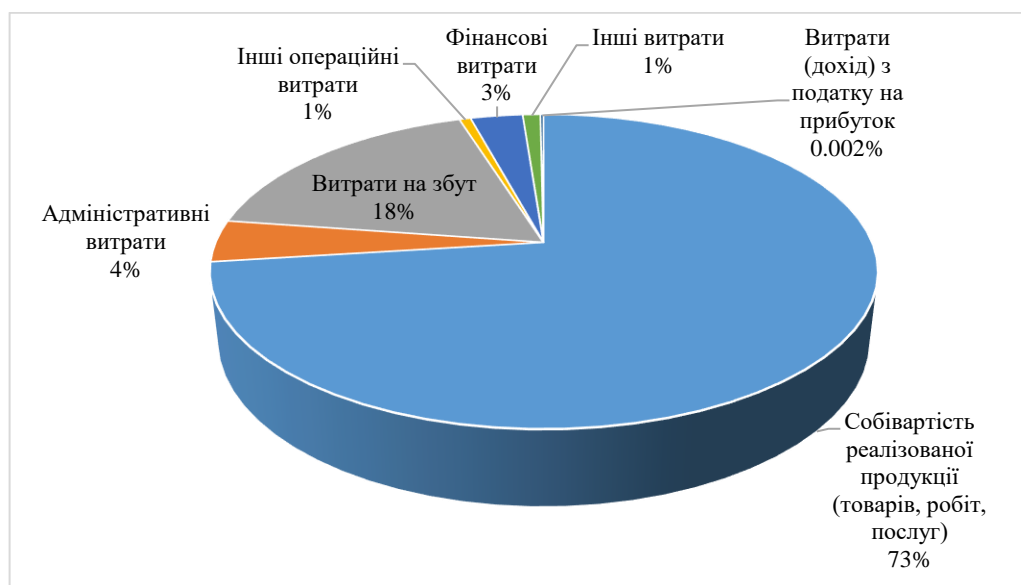
Проаналізувавши дані табл. 2.5 можна зробити висновок, що витрати підприємства в 2023 році порівняно з 2022 роком збільшились на 131 425 тис. грн. Проте є статті витрат, які значно зросли і суттєво вплинули на формування кінцевого фінансового результату. До них належать собівартість продукції,

адміністративні витрати і витрати на збут.

Проаналізуємо структуру витрат ПрАТ «Лантманнен Акса» за допомогою даних рис. 2.3.

2022 рік

2023 рік

Рис. 2.3. Структура витрат ПрАТ «Лантманнен Акса» в 2022 і 2023 роках, %

Джерело: сформовано автором

Згідно даних рис. 2.3 найбільша частка (73%) у складі витрат підприємства належить собівартості реалізованої продукції, 18% - витратам на збут, 4% - адміністративним витратам. Дана структура є природною для

виробничих підприємств, оскільки найбільше коштів підприємство витрачає на закупівлю сировини, матеріалів, напівфабрикатів, оплату праці та нарахування амортизаційних відрахувань, тобто на операційну діяльність.

Визначення результативності у співвідношенні з установленим обсягом витрат, пов'язаних із забезпеченням отримання даних позитивних ефектів, є ключовим аспектом оцінювання прибутковості діяльності підприємства.

Проаналізуємо показники рентабельності ПрАТ «Лантманнен Акса» за допомогою даних табл. 2.6.

Таблиця 2.6

Показники рентабельності ПрАТ «Лантманнен Акса» у 2022-2023 рр., %

Показники	2022	2023	Відхилення абсолютне, +/-
Рентабельність діяльності (продажу)	0,55	-0,66	-1,21
Рентабельність продукції	4,92	3,46	-1,46

З вище наведеної таблиці видно, що рентабельність діяльності (продажу) ПрАТ «Лантманнен Акса» у 2023 році зменшилася на 1,21 п.п. Це свідчить про те, що підприємство отримує з кожної гривні чистого доходу 66 копійок збитку.

Показник рентабельності продукції у 2023 році також скоротилась на 1,46 п.п. порівняно з 2022 роком. Це свідчить про скорочення прибутковості реалізації продукції.

Таким чином, можна зробити висновок про зменшення прибутковості діяльності ПрАТ «Лантманнен Акса».

РОЗДІЛ 3

РОЗРОБЛЕННЯ ПРОПОЗИЦІЙ ЩОДО ПІДВИЩЕННЯ ПРИБУТКОВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАТ «ЛАНТМАННЕН АКСА»

3.1. Напрями підвищення прибутковості діяльності ПрАТ «Лантманнен Акса»

Проаналізувавши прибутковість діяльності ПрАТ "Лантамен Акса" ми дійшли висновку, що незважаючи на збільшення протягом 2022-2023 рр. чистого доходу, рентабельності його продажу і продукції значно зменшилися. Тому нами було запропоновано ряд заходів для підвищення прибутковості діяльності товариства.

Як відомо, на прибутковість діяльності підприємства впливають величини витрат і фінансових результатів. Таким чином, для підвищення прибутковості діяльності ПрАТ "Лантамен Акса" можливі два шляхи – розробка заходів для зниження витрат та обґрунтування пропозицій для нарощування обсягів реалізації.

Аналізуючи ринок сухих сніданків, можна відзначити, що споживацькі переваги зміщуються у бік органічних та безглютенних продуктів. Споживачі все більше прагнуть до здоровішого способу життя, віддаючи перевагу продуктам, які не містять глютену та виготовлені з органічних інгредієнтів.

Тому нами пропонується запуск нових видів продуктів, таких як органічні або безглютенні пластівці, є багаторівневим і стратегічно важливим процесом, що охоплює детальне дослідження ринку, розробку та тестування рецептур, отримання відповідних сертифікатів, ретельно сплановану маркетингову кампанію та ефективну логістику для забезпечення доступності продукту на полицях магазинів. Успішна реалізація цього процесу вимагає координації між різними підрозділами компанії, постійного моніторингу та адаптації на основі зворотного зв'язку від споживачів і аналітики продажів, що

дозволяє створити конкурентоспроможний продукт, який відповідає потребам і очікуванням сучасного споживача.

Сучасний спосіб життя вимагає швидких і зручних рішень для харчування. Готові сніданки і швидкорозчинні каші забезпечують можливість швидко приготувати поживний сніданок або перекус. Все більше споживачів звертають увагу на здорове харчування. Тому розробка інноваційних продуктів, таких як готові сніданки або швидкорозчинні каші, може суттєво вплинути на прибутковість діяльності ПрАТ "Лантамен Акса".

Інноваційні продукти можуть включати корисні інгредієнти, такі як цільні зерна, суперфуди, пробіотики тощо, що сприяють здоровому способу життя.

Для розширення ринку збуту і, відповідно, зростання обсягу чистого доходу ми пропонуємо забезпечувати розвиток нових сегментів ринку. За допомогою інноваційних продуктів можна залучити нові групи споживачів, таких як спортсмени, люди з алергіями або специфічними дієтичними потребами.

Велику увагу підприємству потрібно приділяти використанню новітніх технологій. Використання сучасних технологій у виробництві дозволить не лише створювати продукти з покращеними характеристиками, такими як довший термін зберігання, збереження корисних речовин і оптимальна текстура, але й зменшити операційні витрати, що в кінцевому результаті позитивно позначиться на фінансових показниках компанії.

Одним з ключових шляхів підвищення прибутковості діяльності ПрАТ "Лантманнен Акса" може стати оптимізація виробничих процесів. Впровадження сучасних технологій, автоматизація виробничих ліній, підвищення ефективності використання ресурсів призведуть до економії ресурсів та зменшення витрат. Таким чином, оптимізація виробничих процесів є стратегічно важливим напрямом для забезпечення стабільного зростання прибутків та підвищення конкурентоспроможності на ринку.

Одним з перспективних напрямів для підвищення прибутковості ПрАТ "Лантманнен Акса" може стати розширення мережі дистриб'юторів, що

дозволить покращити доступність продукції. Залучення нових дистриб'юторів та розширення географії їхнього охоплення сприятиме збільшенню точок продажу та присутності продукції у різних регіонах. Це не тільки підвищить впізнаваність бренду, але й забезпечить ширший доступ споживачів до продукції компанії, що може призвести до зростання обсягів продажу. Крім того, ефективна робота з дистриб'юторами допоможе оптимізувати логістичні процеси, зменшити витрати на транспортування та зберігання товарів, що в свою чергу позитивно позначиться на фінансових показниках підприємства.

Запропоновані напрями можуть позитивно вплинути на прибутковість діяльності ПрАТ "Лантманнен Акса".

3.2. Обґрунтування доцільності участі в міжнародній виставці SIAL для підвищення прибутковості діяльності ПрАТ «Лантманнен Акса»

Для підвищення прибутковості діяльності підприємства ПрАТ "Лантманнен Акса" має примати активну участь в міжнародних виставках. Це відкриє можливості для компанії представити свої продукти новим аудиторіям по всьому світу, залучаючи клієнтів з різних країн і регіонів. Участь у таких заходах дозволить компанії досліджувати особливості ринків інших країн, що допоможе адаптувати продукцію до специфічних потреб споживачів. Крім того, міжнародні виставки є платформою для встановлення нових ділових контактів, пошуку партнерів, дистриб'юторів і постачальників, що сприяє розвитку бізнесу та збільшення прибутку.

Однією з найбільших і найвпливовіших міжнародних виставок продуктів харчування, яка проводиться в Парижі - SIAL (Salon International de l'Alimentation). Ця престижна подія об'єднує професіоналів харчової індустрії з усього світу.

Виставка SIAL відбудеться 19-23 жовтня 2024 року і є справжнім епіцентром інновацій у харчовій промисловості. Тут представлені нові

продукти, технології та тенденції, що формують майбутнє харчування. Учасники мають змогу презентувати свої розробки перед міжнародною аудиторією, включаючи потенційних партнерів, дистриб'юторів та покупців з усього світу.

Для реалізації даного заходу потрібно здійснити витрати (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Витрати на участь в міжнародній виставці, тис. грн

Витрати	Вартість
Реєстраційний внесок	50
Оренда виставкового стенду	100
Конструкція та дизайн стенду	150
Витрати на транспортування обладнання, зразків продукції та іншого матеріалу на виставку і назад	160
Проживання і харчування (5 днів, 2 співробітники)	80
Витрати на виготовлення рекламних матеріалів	70
Рекламні заходи і промоція	90
Всього	700,0

Джерело: складено автором

Таким чином, для участі в міжнародній виставці підприємству потрібно витратити 700 тис. грн.

Для оцінки доцільності проведення цього заходу необхідно визначити показники його економічної ефективності.

В результаті реалізації запропонованого заходу ПрАТ „Лантманнен Акса” очікує збільшення обсягів продажу продукції та, відповідно, отримання додаткового прибутку.

Розрахуємо, які результати очікує отримати досліджуване підприємство за допомогою методу стандартного розподілу імовірностей:

$$ОП = \frac{O + 4 \times B + П}{6} \quad (3.1)$$

Де О – оптимістичний прогноз;

В – найбільш вірогідний прогноз;

П – песимістичний прогноз.

Для визначення прогнозних обсягів реалізації продукції на проектний рік на підприємстві було опитано провідних спеціалістів та керівників відділів та отримано такі результати (табл. 3.2).

Таблиця 3.2

Результати опитування експертів

Експерти	1	2	3	4	5	6	7
Обсяг реалізації продукції, тис. грн.	6500	6200	6000	5400	5800	6100	6200

Джерело: сформовано автором

Величини даного прогнозу необхідно перевірити на надійність і типовість.

Визначаємо середнє квадратичне відхилення, що характеризує розсіювання думок окремих експертів відносно середнього значення у табл. 3.3.

Таблиця 3.3

Розсіювання думок окремих експертів

Експерти	1	2	3	4	5	6	7	Разом
Обсяг реалізації продукції, тис. грн.	6500	6200	6000	5400	5800	6100	6200	
$O_{\text{сер}}$	6028,5							
Відхилення $\Delta O = (O_i - O)$	471,4	171,4	-28,6	-628,6	-228,6	71,4	171,4	
ΔO^2	222244,9	29387,8	816,3	395102,0	52244,9	5102,0	29387,8	734285,7

Джерело: сформовано автором

$$\alpha = \sqrt{\frac{\sum(O_i - O_{\text{сер}})^2}{n}} \quad (3.2)$$

$$\alpha = (734285,7/7)^{1/2} = 323,8$$

Визначаємо коефіцієнт варіації, який характеризує однорідність сукупності думок експертів.

$$\omega = 323,8 / 6028,5 * 100 = 5,4\% \quad (3.3)$$

Оскільки $w < 33\%$, то сукупність думок експертів можна вважати однорідною, що вказує на можливість використання даних експертних оцінок для подальших розрахунків.

За найбільш вірогідний обсяг продаж приймаємо.

5400	5800	6000	6100	6200	6200	6500
------	------	------	-------------	------	------	------

За оптимістичним прогнозом (О) обсяг реалізації продукції становитиме 6500 тис. грн., песимістичний прогноз (П) складає 5400 тис. грн.

Розрахуємо очікуване значення обсягу збуту за формулою (3.1):

$$ОП = (6500 + 4 * 6100 + 5400) / 6 = 6050 \text{ тис. грн}$$

Враховуючи, що в 2023 році чистий дохід від реалізації продукції ПрАТ «Лантманнен Акса» становив 702 562 тис.грн., розрахуємо його приріст:

$$6050 / 702\,562 * 100 = 0,86\%$$

Знайдемо величину повних витрат в проектному році.

Повні витрати на виробництво та реалізацію продукції в базисному році склали 679 060 тис., в тому числі: постійні витрати 101859 тис. грн., змінні витрати 577201 тис. грн.

В проектному році також планується збільшення витрат за рахунок проведення заходу. Вартість впровадження запропонованого заходу складає 900 тис. грн.

Розрахуємо приріст змінних витрат в проектному році за рахунок збільшення обсягів реалізації на 0,86 %.

$$ЗМВ * \frac{ОП}{ЧД} = 577201 * 0,0086 = 4963,93 \text{ тис. грн}$$

Приріст повних витрат становитимуть:

$$4963,93 + 700 = 5663,9 \text{ тис. грн.}$$

Отже, прибуток від реалізації продукції складатиме:

$$6050,0 - 5663,9 = 386,1 \text{ тис. грн.}$$

Оскільки валовий прибуток ПрАТ «Лантманнен Акса» в 2023 році становив 23 502 тис.грн., розрахуємо приріст прибутку від реалізації проекту:

$$23\,502 + 386,1 = 23888,1 \text{ тис. грн.}$$

Таким чином, приріст чистого додаткового прибутку (ставка податку на прибуток 18%) становитиме:

$$386,1 * (1-0,18) = 316,6 \text{ тис. грн.}$$

Очікувані результати від участі в міжнародній виставці ПрАТ „Лантманнен Акса” зведемо до табл. 3.4.

Таблиця 3.4

Очікувані результати від проведення заходу, тис. грн.

Показники	Значення показника
Приріст чистого доходу (виручки) від реалізації продукції	6050,0
Приріст повних витрат	5663,9
Приріст прибутку від реалізації продукції	386,1
Приріст чистого прибутку	316,6

Джерело: сформовано автором

Отримані результати свідчать про економічну доцільність участі ПрАТ „Лантманнен Акса” у міжнародній виставці. Завдяки цьому заходу, обсяг реалізації продукції у вартісному вираженні збільшиться на 6050 тис. грн. Повні витрати на виробництво і реалізацію продукції зростуть на 5663,9 тис. грн. Прибуток від реалізації підвищиться на 386,1 тис. грн., а чистий прибуток – на 316,6 тис. грн.

На основі результатів попередніх розрахунків визначаємо основні показники економічної ефективності: капітальні витрати (початкові інвестиції), термін окупності.

Капітальні витрати (початкові інвестиції) в даному випадку складатимуться з приросту нормативу обігових коштів у разі зростання обсягів виробництва ($Z_{o.k.}$), що пов’язані з впровадженням заходів:

$$PI = Z_{o.k.} \quad (3.4)$$

Визначаємо зміну обігових коштів у розмірі 3–6% від 80–85 % приросту змінних витрат, який буде отримано в результаті впровадження заходу:

$$4963,93 * 0,8 * 0,03 = 119,1 \text{ тис. грн.}$$

Отже, інвестиції в реалізацію проекту складатимуть:

$$\Pi = 3_{\text{о.к.}} = 119,1 \text{ тис. грн.}$$

Нагадаємо, що додатковий чистий прибуток ($\Delta\Pi_{\text{рч}}$) за результатами розрахунків склав 316,6 тис. грн.

Термін окупності (недисконтований) капітальних вкладень розраховуємо за формулою:

$$T = \Pi / \Delta\Pi_{\text{рч}} \quad (3.5)$$

Термін окупності простий буде складати:

$$T = 119,1 / 316,6 = 0,38 \text{ року}$$

Таким чином, проект окупиться через 0,38 року.

3.3. Вплив запропонованого заходу на показники роботи ПрАТ «Лантманнен Акса»

Крім того, що захід має бути ефективним, він має внести позитивні зміни у показники діяльності ПрАТ «Лантманнен Акса» – збільшити рентабельність діяльності, збільшити прибуток, зменшити витрати на 1 грн. реалізованої продукції тощо.

Для розрахунку рентабельності діяльності (продажу) використовуємо формулу:

$$Re_{\text{діяльності}} = \frac{\text{ЧП}}{\text{ЧД}} * 100, \quad (3.6)$$

де ЧП – чистий прибуток, тис.грн.;

ЧД – чистий дохід від реалізації продукції, тис.грн.

Рентабельність продукції визначимо за формулою:

$$Re_{\text{продукції}} = \frac{\Pi_{\text{реал}}}{\text{ПВ}} * 100, \quad (3.7)$$

де $\Pi_{\text{реал}}$ – прибуток від реалізації продукції, тис.грн.;

PB – повні витрати на виробництво і реалізацію продукції, тис.грн.

Витрати на 1 грн. реалізованої продукції визначимо за формулою:

$$B_{1\text{грн.}} = \frac{PB}{ЧД} \quad (3.8)$$

Враховуючи очікувані результати від участі ПрАТ „Лантманнен Акса” у міжнародній виставці, які приведені у табл. 3.4, проаналізуємо вплив запропонованого заходу на показники роботи підприємства (табл. 3.5).

Таблиця 3.5

**Вплив запропонованого заходу на основні показники діяльності
ПрАТ „Лантманнен Акса”**

Показник	Один. виміру	До впровадження заходів	Після впровадження заходів	Відхилення	
				абсолютне +/-	відносне, %
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції	тис. грн.	702 562	708 612	6050	0,86
Повні витрати на виробництво і реалізацію продукції	тис. грн.	679 060	684 724	5663,9	0,83
Прибуток від реалізації продукції	тис. грн.	23 502	23 888	386,1	1,64
Прибуток чистий	тис. грн.	-4 627	-4 310	316,6	*
Витрати на 1 грн. чистої виручки від реалізації продукції (п.2/п.1)	коп.	96,65	96,63	-0,02	-0,02
Рентабельність діяльності (продаж) (п.4/п.1)	%	-0,66	-0,61	0,05	*
Рентабельність продукції (п.3/п.2)	%	3,46	3,49	0,03	*

Джерело: сформовано автором

Отже, розрахувавши окремі техніко-економічні показники та звівши їх до табл. 3.5, можемо зробити певні висновки. Запропонований захід позитивно вплине на показники діяльності ПрАТ „Лантманнен Акса”. Після його впровадження чистий дохід від реалізації збільшиться порівняно з базовим періодом на 6050 тис. грн. або на 0,86 %. Повні витрати на виробництво та реалізацію продукції зростуть на 5663,9 тис. грн або 0,83 % і в проєктному періоді вони будуть становити 684 724 тис. грн.

Прибуток від реалізації продукції становитиме 23 888 тис. грн., що перевищуватиме показник до проведення заходів на 386,1 тис. грн. Таким чином, додатковий чистий прибуток від участі ПрАТ „Лантманнен Акса” у міжнародній виставці складатиме 316,6 тис. грн.

Показники рентабельності діяльності та продукції також матимуть позитивні зміни. У базовому періоді рентабельність діяльності ПрАТ „Лантманнен Акса” становила -0,66 %, а після проведення заходу вона зросла на 0,05%. Рентабельність продукції у проектному періоді становитиме 3,59 %, що перевищуватиме базовий період на 0,03%.

Отже, можна з впевненістю сказати, що участі ПрАТ „Лантманнен Акса” у міжнародній виставці буде мати позитивний ефект на показники його діяльності.

ВИСНОВКИ

В умовах ринкової економіки прибуток є її важливою та головною рушійною силою. Він виступає основною метою діяльності підприємців і відіграє ключову роль у висвітленні різноманітних економічних взаємозв'язків у процесі відтворення, забезпечуючи сталий розвиток підприємства.

Прибутковість господарської діяльності організації справедливо вважається однією з найважливіших категорій економічної науки та вирішальним елементом функціонування суб'єкта господарювання.

Прибутковою вважається діяльність, за якої організація отримує позитивний фінансовий результат у достатньому обсязі для забезпечення майбутнього розширеного відтворення. При цьому прибутковість діяльності відображає рівень ефективності управління та використання прибутку.

ПрАТ "Лантманнен Акса" є відомою скандинавською харчовою компанією, яка є лідером на ринку України у сегменті сухих сніданків. Продукти даного підприємства відомі якістю та різноманітним вибором, що відповідає потребам різних сегментів споживачів. Досліджуване підприємство входить до скандинавського харчового холдингу «Lantmännen», який має велике географічне охоплення, продаючи свою продукцію у 45 країнах світу.

В 2023 році найбільше попитом у споживачів користувались пластівці звичайні і фігурні, на долю яких приходилось більше 50% обсягу реалізації. Також значну частку займали гранули (20%).

Проаналізувавши основні показники діяльності підприємства ми дійшли висновку, що кінцевий результат, тобто чистий прибуток ПрАТ «Лантманнен Акса» зменшився протягом 2022-2023 рр. на 7705 тис.грн. Як результат – підприємство в 2023 році отримало 4627 тис. грн чистого збитку. Відбулося це за рахунок скорочення величини інших операційних доходів. Адміністративні витрати, витрати на збут та собівартість продукції збільшувались пропорційно зростанню чистого доходу підприємства.

Витрати на 1 грн реалізованої продукції збільшилися на 1,35 коп. Показники рентабельностей діяльності та продукції в 2023 році порівняно з 2022 роком скоротилися на 1,21 і 1,46 % відповідно, що свідчить про значне погіршення показників роботи підприємства.

Доходи підприємства формуються за рахунок чистого доходу від реалізації продукції, інших операційних і інших доходів. Незважаючи на зменшення в 2023 році порівняно з 2022 роком інших операційних і інших доходів, підприємство отримало на 123 720 тис. грн. більше загального доходу.

Лева частка у формуванні доходів підприємства належить чистому доходу від реалізації продукції, на долю якого в 2023 році приходилось 99%. Вона збільшилась порівняно з 2022 роком, що свідчить про орієнтацію підприємства на отримання доходів лише від основної діяльності.

Витрати підприємства в 2023 році порівняно з 2022 роком збільшилися на 131 425 тис. грн. Проте є статті витрат, які значно зросли і суттєво вплинули на формування кінцевого фінансового результату. До них належать собівартість продукції, адміністративні витрати і витрати на збут.

Найбільша частка (73%) у складі витрат підприємства належить собівартості реалізованої продукції, 18% - витратам на збут, 4% - адміністративним витратам. Дана структура є природною для виробничих підприємств, оскільки найбільше коштів підприємство витрачає на закупівлю сировини, матеріалів, напівфабрикатів, оплату праці та нарахування амортизаційних відрахувань, тобто на операційну діяльність.

Визначення результативності у співвідношенні з установленим обсягів витрат, пов'язаних із забезпеченням отримання даних позитивних ефектів, є ключовим аспектом оцінювання прибутковості діяльності підприємства. Проаналізувавши показники рентабельності ПрАТ «Лантманнен Акса» можемо зробити висновок, що рентабельність діяльності (продажу) ПрАТ «Лантманнен Акса» у 2023 році зменшилася на 1,21 п.п. Це свідчить про те, що підприємство отримує з кожної гривні чистого доходу 66 копійок збитку.

Показник рентабельності продукції у 2023 році також скоротилась на 1,46 п.п. порівняно з 2022 роком. Це свідчить про скорочення прибутковості реалізації продукції.

Таким чином, можна зробити висновок про зменшення прибутковості діяльності ПрАТ «Лантманнен Акса».

Для підвищення прибутковості діяльності підприємства ПрАТ "Лантманнен Акса" має примати активну участь в міжнародних виставках. Це відкриє можливості для компанії представити свої продукти новим аудиторіям по всьому світу, залучаючи клієнтів з різних країн і регіонів. Участь у таких заходах дозволить компанії досліджувати особливості ринків інших країн, що допоможе адаптувати продукцію до специфічних потреб споживачів. Крім того, міжнародні виставки є платформою для встановлення нових ділових контактів, пошуку партнерів, дистриб'юторів і постачальників, що сприяє розвитку бізнесу та збільшення прибутку.

Однією з найбільших і найвпливовіших міжнародних виставок продуктів харчування, яка проводиться в Парижі - SIAL (Salon International de l'Alimentation).

Ця престижна подія об'єднує професіоналів харчової індустрії з усього світу. Виставка SIAL відбудеться 19-23 жовтня 2024 року і є справжнім епіцентром інновацій у харчовій промисловості.

Отримані результати свідчать про економічну доцільність участі ПрАТ „Лантманнен Акса” у міжнародній виставці.

Завдяки цьому заходу, обсяг реалізації продукції у вартісному вираженні збільшиться на 6050 тис. грн. Повні витрати на виробництво і реалізацію продукції зростуть на 5663,9 тис. грн. Прибуток від реалізації підвищиться на 386,1 тис. грн., а чистий прибуток – на 316,6 тис. грн.

Показники рентабельності діяльності та продукції також матимуть позитивні зміни. У базовому періоді рентабельність діяльності ПрАТ „Лантманнен Акса” становила -0,66 %, а після проведення заходу вона зросла

на 0,05%. Рентабельність продукції у проектному періоді становитиме 3,59 %, що перевищуватиме базовий період на 0,0 3%.

Проект окупиться через 0,38 року.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Антонюк Р.Р. Прибутковість сільськогосподарських підприємств: природа категорії. *Вісник ХНТУСГ. Економічні науки*. Харків: ХНТУСГ, 2012. Вип. 126. С. 50–55.
2. Антонюк Р.Р. Прибутковість сільськогосподарських підприємств: природа категорії. *Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства*. 2012. № 126. С. 50–55.
3. Бержанір І. А., Гвоздей Н. І., Улянич Ю. В. Рентабельність як основний показник оцінки діяльності підприємства. *Проблеми і перспективи розвитку підприємництва*. 2015. № 1 (2). С. 58-62.
4. Бершадська І. І., Тульчинська С. О. Методи управління прибутком підприємства. *Сучасні проблеми економіки і підприємництва*. 2017. №20. С.181-188.
5. Бланк И. О. Управление прибылью. Киев : Ника-Центр, 2007. – 768 с.
6. Гайбура Ю. А., Загнітко Л. А. Прибутковість підприємства: поняття, фактори, резерви. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент*. 2017. №24 (2). С. 99-104.
7. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15> (дата звернення 28.04.2024).
8. Гринів Л. В., Вачіль О.П. Методи оцінки ефективності прийняття управлінських рішень в умовах невизначеності *Вісник Прикарпатського університету. Економіка*. 2015. Випуск XI. С. 292 – 296.
9. Гуменюк В. С. Теоретичні основи управління прибутком підприємств. *Електронний науково-практичний журнал Інфраструктура ринку*. 2018. № 20. С. 50–55. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2018/20_2018_ukr/1.pdf.
10. Друкер П. Ф. Ефективний керівник. Найточніший посібник з досягнення правильних результатів. Київ: КМ-Букс, 2019. 288 с.

11. Економічна енциклопедія: у 3-х т. [уклад. Б. Д. Гаврилишин, О. А. Устенко та ін., ред. С. В. Мочерний]. Т. 2. К. : Академія, 2001. 848 с.
12. Єпіфанова І. Ю., Гуменюк В. С. Фактори зростання прибутку підприємства. *Молодий вчений*. 2016. №7 (34). С. 46-49.
13. Жучкова Г. А. Результативність діяльності підприємства: науково-методичні аспекти визначення. URL : <http://www.economy.nauka.com.ua>.
14. Каминський П. Д. Прибуток та рентабельність як показники ефективності діяльності підприємства. *Вісник Донецького університету економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського*. 2016. №1.64. С.160-167.
15. Кошельок Г. В. Методика проведення стрес-тестування ризиків грошових потоків підприємства. *Електронний науковий журнал Приазовський економічний вісник*. 2017. № 5 (05). С. 143 – 149. URL: http://pev.kpu.zp.ua/journals/2017/5_05_uk/5_05_2017.pdf.
16. Кравченко Ю.М., Антощенкова В.В. Фактори сталого розвитку економіки аграрного сектору. *Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства*. Сер. Економічні науки. 2019. Вип. 200. С.174-183.
17. Куцик П. О. Головацька С.І. Оцінка ефективності контролінгу у системі управління підприємства Економічний аналіз: зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол.: О. В. Ярощук (голов. ред.) та ін. Тернопіль: Видавничополіграфічний центр Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка», 2017. Том 27. № 2. С. 145-155. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecan_2017_27%282%29_21.
18. Кучер Л.Ю. Науково-теоретичні підходи до інтерпретації дефініції «прибутковість». URL: http://khntusg.com.ua/files/sbornik/vestnik_99/06.pdf.
19. Лищенко М. О. Аналітичний інструментарій визначення основних показників рентабельності. *Економічна аналітика: сучасні тенденції та*

прогностичні можливості. Збірник матеріалів МНПК, Київ: КНЕУ, 2019. С. 181-183.

20. Мартиненко В. П., Кушик І.Л. Оцінка управління процесом формування прибутковістю суб'єкта господарювання. *Електронний науково-практичний журнал Інфраструктура ринку*. 2018. № 17. С. 163 – 168. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2018/17_2018_ukr/29.pdf.

21. Мелень О. В., Холондач Ю. Ю. Актуальні питання прибутковості підприємства та шляхи її збільшення. *Вісник Нац. техн. ун-ту «ХПІ»*: зб. наук. пр. Темат. вип.: Технічний прогрес і ефективність виробництва. Харків: НТУ «ХПІ». 2015. № 25 (1134). С. 123-126.

22. Мочерний С.В., Мочерна Я.С.. Політична економія : [навч. посібник]. 2-ге вид., випр. І доп. К. : Знання, 2007. 684 с.

23. Николишин С. Є. Прибуток підприємства та особливості управління ним. *Науковий журнал Молодий вчений. Економічні науки*. Херсон. 2017. № 2 (42). С. 299–303.

24. Ніпіаліді О. Практика управління прибутком підприємств в умовах проциклічності економіки. *Міжнародний науковий журнал*. 2016. № 3. С. 19 – 30.

25. Огійчук М.Ф. Сутність прибутку та підходи до методики його визначення. *Економіка АПК*. 2009. № 6. С. 31–45.

26. Осипова Т.В. Теоретичні аспекти трактування прибутковості в сучасних умовах господарювання. *Управління розвитком*. 2012. № 1. С. 82–84.

27. Прокоф'єва К. В. Теоретична сутність економічної категорії «ефективність діяльності підприємства». URL : <http://www.pdaa.edu.ua>.

28. Рябкова О. В. Сутність результативності та ефективності діяльності підприємства URL : http://mev-hnu.com/load/2013/7_konkurentnij_potencial_pidpriemstva_metodi_ta_mekhanizmi_pidvishhennja/37-1-0-246.

29. Соскін О.І. Визначення національної економічної моделі України: порівняльний аналіз можливих альтернатив. *Науковий економічний журнал Актуальні проблеми економіки*. 2010. №1(103). С. 47-56.
30. Старко І.Є., Канцір І.А., Шевчук М.П. Сучасна парадигма управління прибутковістю. Підприємництво та інновації. 2019. Випуск 10. С. 82-86. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pidinnov_2019_10_14.
31. Стрішенець О. Аналітичні підходи до управління прибутком на підприємстві. *Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. 2018. № 2. С. 18-25. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/echcenu_2018_2_5/.
32. Сьомкіна Т. В., Гужавіна І.В., Згурська О.М. Методологічні засади управління прибутком торговельного підприємства. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. 2020. № 1 (31). С. 107 – 113. DOI: 10.31673/2415-8089.2020.011713.
33. Хмелевський О.В. Оцінка якості прибутковості в інноваційно-інвестиційному розвитку підприємств машинобудування. *Економіст*. 2008. № 3. С. 50–53.
34. Чигріна К. О. Рентабельність підприємства та шляхи її підвищення. *Міжнародний науковий журнал Науковий огляд*. 2015. №2. 12.
35. Шляга О. В., Шипуля Л. І. Прибуток та рентабельність як показники ефективності виробництва. *Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2014. №8. С. 75-81.
36. Юридична енциклопедія: В 6 т. Редкол.: Ю.С. Шемшученко (відп. ред.) та ін. К.: "Укр. енцикл.", 2002. Т. 4: Н - П. 720 с.
37. Besley T., & Ghatak M. Profit with Purpose? A Theory of Social Enterprise. *American Economic Journal: Economic Policy*. 2017. №9(3), p.19-58. DOI: 10.1257/pol.20150495.

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

Фінансові результати за 2023 рік

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	702 562.00	561 331.00
Чисті зароблені страхові премії	2010		0.00
Премії підписані, валова сума	2011		0.00
Премії, передані у перестраховання	2012		0.00
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013		0.00
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014		0.00
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	521 170.00	410 911.00
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070		0.00
Валовий: прибуток	2090	181 392.00	150 420.00
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105		0.00
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110		0.00
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111		0.00
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112		0.00
Інші операційні доходи	2120	6 719.00	24 202.00
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121		0.00
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122		0.00
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123		0.00
Інші операційні доходи	2120	6 719.00	24 202.00
Витрати на збут	2150	127 093.00	97 662.00
Інші операційні витрати	2180	4 684.00	4 195.00
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181		0.00

Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182		0.00
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	25 537.00	46 339.00
Дохід від участі в капіталі	2200		0.00
Інші доходи	2240		28.00
Дохід від благодійної допомоги	2241		0.00
Фінансові витрати	2250	21 567.00	29 890.00
Втрати від участі в капіталі	2255		0.00
Інші витрати	2270	7 291.00	10 924.00
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275		0.00
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290		5 553.00
збиток	2295	3 321.00	
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-1 306.00	-2 475.00
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		0.00
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350		3 078.00
збиток	2355	4 627.00	